

ГБ 10
1612

ПРЯТЕЛЬ СЕРЕБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Преводи и орігінална сочиненія

ТІМОФЕА ПЛІТІА,

Намѣстника Протопр. Чанадскогъ, и

Пароха Санадскогъ.

Књита трећа.

У СЕГЕДИНУ,

Штампомъ Јована Грина,

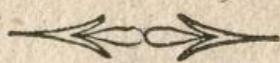
1845.

MILAN E. BREIER
LIBRAIRIE ANCIENNE et MODERNE
BELGRADE, S. N., S.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
3 и. Бр. 1624

ЛБ10
1612

ПРИЯТЕЛЬ СЕРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Преводи и орігінална сочиненія
ТІМОӨЕА ИЛИЋА,
Намѣстника Протопр. Чанадскогъ, и Пароха
Санадскогъ.

Книга трећа.

У СЕГЕДИНУ,
Штампомъ Јована Грина,
1845.

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Сеаги

ПРЕЧЕСТНЬШЕМЪ ГОСПОДИНУ
АРСЕНІЮ
ПРЕДРАГОВИЧЪ
ПРОТОПРЕСВТЕРУ ЧАНАДСКОМЪ,
И ЧЕСТНЬШЕГЪ КОНСІСТОРІУМА ТЕМИШ-
ВАРСКОГЪ СОСѢДАТЕЛЮ, ГОСПОДИНУ
ВЫСОКОПОЧИТАСМОМЪ

изъ благодарности и признательности

посвѣћус

Пской

ЈОЦЕ ВУЛКА из Сене
УНЕВ. РИДА. БУДАСКОВИ
У ПЛАТІВУ

Издатель.

Пречестнѣйшій Господ. Протопресвтеръ,
Мени высокопочитаемый!

Нигда тако у речма оскуданъ быво нисамъ,
као при писаню посвете ове. Немогу ВАМЪ
изразити благодарность мою, кою спрошу
ВАШЕ особе осенамъ, нити ВАМЪ спле-
сти лавровъ венацъ, кои по правди заслу-
жуete. Не далъ, но само око себе кадъ по-
гледимъ, видимъ се родолюбіемъ ВА-
ШИМЪ и благодѣяніяма ВАШИМА устъ-
сненомъ досадъ станю момъ утѣшенъ.

У првомъ ономъ часу, кадъ сте ме као
мой Протопресвтеръ долженственно посѣ-
тили, поклонилисте ми особиту ВАШУ на-
клоность. Одъ времена оногъ до данаш-
нѣгъ дана, само единимъ жаромъ родолюбія

одушевлени, украсилисте цркву мою са
сати, кои ме у опредѣлено време на свете
дужности позиваю; трудите се да у месту
нашемъ парохіални фондъ близу цркве
добиѣте, и парохіалну кућу сазидате, кои
трудъ ВАШЪ надамсе безъ успѣха остати
неће; децу мою учити и воспитавати по-
мажете ми, добре совѣте и знатне дарове
њима у готовомъ новцу покланяюћи, и мени
свагда при издаваню книжица мои съ най-
већимъ родолюбиемъ добротворну руку ВА-
ШУ упомоћь пружате, особито при издаваню
друге книгѣ Пріятеля мoga напредъ ми сто
форинти за сто комада книга положисте,

и тако обvezанимъ учинисте ме , да ВАМЪ
у књижицы овой , явно и предъ целимъ
светомъ благодарность мою одамъ.

Примѣрни Родолюбче ! да є дао Богъ,
да у роду нашемъ подобни ВАМА родолю-
баца више имамо , то не само да бы намъ
књижество наше напредовало и цветало,
но млоге бы намъ у роду нужде престале
быти народнымъ нуждама и потребама . —

Књижицу ову , коју изъ једне само bla-
годарности за творима ми добротворства,
препочитаемой ми Пречестной особы ВА-
ШОЙ посвѣћуємъ , пріимите у ВАШЕ
щедре руке , као знакъ топле моє призна-

телности, читайте є съ радосћу, у ревности
ВАШОЙ неоладнявайте, и мене и у будуще
у пріятельству **ВАШЕМЪ** задржите, а я ћу
се за целогъ ми юшъ краткогъ живота тру-
дити, да се достойнимъ **ВАШЕГЪ** прія-
тельства учинимъ, и быћу свагда съ при-
стойнимъ и дужнимъ высокопочитаніемъ

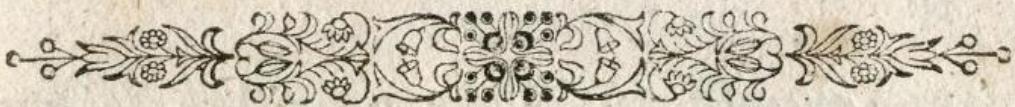
Пречестности ВАШОЙ

У Санади 1 Maia 1845 лѣта.

найпокорніи слуга

ТИМОӨЕЙ ИЛИТЬ,

Намѣстникъ.

МАРТЪ.

Сданъ найсилніи Богъ , Богъ рата , Марсъ ,
когъ є ратолюбиви римски народъ особито
почитовао , месецу є овомъ име дао . И за-
иста є за млоге предѣле време месеца
овогъ , као и сами ратъ , често опасно ; єр'
у овомъ месецу у съвернимя странама , мло-
ги предѣли , више пути найужасніє опу-
стошени бываю . И у овомъ месецу юшъ кад-
кадъ снега добывамо , но тай задуго на зе-
мљи неостає ; єр' га сунчани топли пролет-
ни зрацы врло брзо истопе . Кадъ се у овомъ
месецу по путови прашина за коли диже ,
онда по искусству наши стари земледѣлаца
доброй и родной години надати се може-
мо . Но вы любезна децо ! нетреба о томъ
да мислите , но треба да знаве , да є благо-
словъ и добаръ родъ у Божій руци .

У првой половины месеца овогъ починѣ
намъ се пролеће . А да є оно заиста свой
почетакъ већь добило , сви око нась пред-
мѣти о томъ нась увѣраваю . Земля намъ
свуда лепши изгледъ показуе . и представля

намъ сваки данъ нове предмѣте. Сунце
 полагано зраке свое правіє на землю нашу
 управли, и плодоносну свою топлоту на
 прорастѣнія благодѣтельно просипа. Воздухъ
 быва блажіи, и сва животна изъ мрачни
 затвора у свое пріятно царство измамлює. Я-
 ганьчиhi по полянама скакују и сиграю се.
 Ныне намъ сваки данъ све зеленіи и весе-
 ліи изгледъ указую, и ливаде намъ у томъ
 незаостаю, и оне намъ се свако ютро све
 у красніма одеждама указую. Гласови
 свакогъ рода птица до чувеня долеју намъ,
 и съ различними своима песмами, сваке зоре
 поздравляю Создателя естества. А човекъ,
 кои є преко целе зиме, у собы, као у за-
 твору седіо, неможе већь дуже гости собни
 воздухъ да сноси. Тисују гласова, коима
 онъ ніє у станю противити се, маме га изъ
 собе на полѣ. Онъ баца погледъ свой на
 благословена ницаюћа прорастѣнія и на дрва,
 на коима се пупольцы све већма и већма
 развіято, и смешава песму свою съ пріятнѣй-
 щи гласови птичица, кое надъ нымъ и поредъ
 чѣга у променителномъ гласу певаю. И за-
 васть любезна децо! кое бы годишнѣ време
 лепше, красніе и пріятніе бити могло.

ПЕСМА ПО ПСАЛМУ ТРЕЋЕМЪ.

О Боже мой благи !
Смилуй се на мене ,
Одъ злотвора мон
Щедро избави ме .

Противъ мое душе
Млого ій се дигло ;
Диже ій с' ивише ,
Говорећи подло :

Да у теби Боже !
Спасенія немамъ ,
Но да юшъ и дуже ,
Презренъ быти морамъ .

Но ты си Господи ,
Сва одбрана моя ,
Ты си щитъ мой свагди ,
Ты и слава моя .

Одъ тисућа ты ћешъ
Злотвора ме бранйт' ;
Заступникъ мой быт ћешъ ,
Умъ ћешъ мой охрабрит' .

Ты ћешъ мою тугу ,
щедро ублажити ,
И злотвора злобу
Мои поразити .

Воскресни Господи,
Помоз' ми Боже мой,
Ты познаешь да бы
У правды гнанъ мою.

Гонителъмъ моимъ
Све поломи зубе,
Съ силнимъ громомъ твонмъ
Стри те срамне бубе.

Послушай ме Боже!
Я ти дижемъ руке,
Непушчай ме више
Злотворомъ у руке.

ПОЧЕТАКЪ ПРОЛЕѢА.

Сунце, кое є одъ више дана съ ведрогъ небесногъ свода, зраке свое на землю, съ педля снегомъ покрывену, просипало, веъ єданпуть подъ єданъ мали облачакъ заиће. Облачакъ се овай све веъма и веъма ширio, и найпосле по свомъ широкомъ неба своду разиће се. Садъ се олуя дигне, и у шумы у неколико магновенія мlogue стогодишнѣ еле на землю обори, и пре него што се посумрачи, веъ инѣ съ дрва и снегъ са зданія, у водене претвараюћи се капльице, спадати почне.

У исто време, отаць Милутинъ, стало є на прозору свогъ польскогъ зданія, и на истомъ месту поредъ нѣга Єфремъ, право-

рођени синъ нѣговъ стаяше. „Видишъ сыне!“ почне отацъ: „како се времена мењаю; зима ће скоро проћи, јр' є южни ветаръ здраво дувати почео. Ветаръ ће овай снегъ брзо разкравити, и ледъ раздробити, и растопити. Онъ намъ сине скоро долазеће пролеће предсказує, кое є нама людма найпріјятніє годишнје време, и кое земља као своју украшену невѣсту очекує. Ветаръ ће овай брда и долине одъ снега очистити, и златно ће пролеће, како намъ снега нестане, свуцелу земљу са свои дарови покрыти, трава ће се свуда по полянама зазеленити, и цвећа ћешъ онда на свима странама видити моћи.“

„Да, отацъ!“ одговори дете: „чини се, као да дрва неће дуже инђ на себи трпити; свако дрво и свака гранчица у тако є движеније стављена, да до сутра ни трага одъ иня на ньима видити се неће.“

Међутимъ почне и киша падати; крупне капље лупале су у прозоръ, и ветаръ є ужасно крозъ димникъ хуяо.

„Да само ледъ у миру оде,“ после краткогъ ћутаня, рекне отацъ, као мало замислјенъ: „Ако топла ова киша снегъ нагло растопи, то ће се вода съ планина, са сви страна у долине слити; потоцы и рѣке брегове свое прелиће, ледъ, кои јошъ сву силу изгубио ніє, изъ обичне свое постелѣ диће се, и ако брегове преће, може намъ велику штету учинити, и млоге бриге задати. — Но мы о томъ нетреба да се бринемо; о томъ се стара онай, кој морама предѣле

полаже, и рѣкама теченіе умѣрава. — Што онъ у совѣту свомъ заключіо буде, то ће за насъ све добро быти.“

* * *

Други данъ савъ около ныи предѣль у другомъ виду покаже имъ се! Шума, у којој сыноћь юшъ снега бяше, топломъ овомъ кишомъ, напрасно, за једну ноћь само, одъ тогъ освобођена, виђаше се у бој тавной. Свака гранчица съ воденимъ капљицама обтерећена бяше. И по башчи, гдигди, већь узвишени црни кртиняци виђаху се. Ледъ, на рѣки не далеко одъ двора ныногъ текућой, ужасно пущаше, и стѣснена подъ нымъ вода, чиняше се, као да є нестерпљива, — и да овай ледени покривач нисе рада дуже на себи трпити, и све га више надъ собомъ дизаше, и у сосѣдне предѣле, или чакъ у удалјено море усилјаваше се однети га. Красни онай кристаловидни бели изгледъ већь є био изчезао, и други, укаљносурови по полянама указиваше се. Површай земна, мало пре тврђа одъ камена, садъ се за једну само ноћь, у гибку и мекану преобразила тако, да они, кои по нйој иђаху, вуђаху се гдигди до чланкова западати. Рѣке све већомъ и већоми силомъ надолазише, и у висть дизаху се, и већь преко брегова свои приливати починаху. Санте съ найвећомъ бесноћомъ, чашь читаве ледене пластове на рѣки изображаваху, а часъ напрасно теченіе рѣке, или

и преко брода претерила, или јй пайпосле матица даљ однаша. Ово је заиста једно дивно, но ужасно и страшно позорище било; а особито кад је санте из међу ступаца, на коима је мостъ стајао, загаше, и кад вода јошъ силније преко брегова приливати почне, и у неколико магновенја све лежеће равнице свирѣпствујући таласи у синђ море преобрата.

Ефрема отацъ къ прозору позове.

„Сыне!“ рекне му: „ово је заиста велика за нась несрећа. Неоде ли ледъ брзо изъ подъ моста, и разліје ли се вода јошъ већма, то ће заиста млоге у долинама колебице потопље и развалље быти.“

Но гди се о опасностима уредна общества напредъ стараю, ту никада велике опасности быти неможе, као и овде што није било; јр' текъ што је забринути овай отацъ, сыну свомъ, више назначене речи изговорио, у истомъ магновенју зајчи гласъ једногъ топа, кои је у ледъ, подъ мостомъ нагомилани, управљенъ быо, и где любезна младежи, шта се овде дододи? сила топа силу леда надвлада, и овай, пре него што је једна четвртъ сата протекла, съ нагомиланогъ места крене се, и вода га даљ однесе.

Међутимъ носила је вода по гдешто на свои леђи. Свакояка дрва виђаху се на њой, и изъ међу санта пловило је такође неколико чунова, и на једномъ седило је једно дете ужасно плачући. Човеческе руке са своја страна полете му у помоћь. Но шта је човекъ

противъ силне оваке стихи чинити кадаръ? а особито, кадъ є у исто време киша съ найвећимъ плоскомъ падала, и кадъ є ветаръ у найвећој сили дувао. — Дете ово неизбављено изгуби се изъ предъ єфремови очио, на кое се онъ врло ужасне и оскорби, и свомъ отцу обећа, да никда безъ нужде самъ на чунъ сести неће.

И отацъ о случаю овомъ оскорблѣнъ, чувши одъ сына ове речи рекне му: „Видишъ любезный сын! како самовольна, непослушна и пуста деца пролазе. Примѣромъ овимъ жалостнимъ требада научишъ, да є све оно добро, на што те я советуемъ, и да оно нечинишъ, што ти забранрюемъ; јер' гди ты, као дете, мислишъ, да си найсигурни, ту си мож' да у найвећој опасности, и као што видишъ, да се време меня, тако ништа на овомъ свету постоянно ће. Знай любезный сын! да, какогодь што у єстеству промену ову видимо, да є тако исто и човечески животъ промени подложенъ. Пролеће намъ текъ онда, кадъ се воздухъ найпре кищомъ и ветромъ очисти, красне пупольке и мирисно цвеће приноси. После ужасне битке слѣдує славна побѣда и постоянни миръ, каже намъ јдна србска пословица. — Истина є любезный сын! да су оваке непогоде често нама неповольне и непріятне; но оне намъ землю оплодороћаваю. — Тако є исто и съ човеческимъ животомъ. Пре него што се човекъ, као путникъ у красномъ пролећу нађе, за землю га врло яко и твр-

до земна зыма и цыча прилеплює. Колико има младића, кои су у путу свога живота, не неотице, но што на себе пазили нису, још у нѣжной младости своїй, исто тако, као оно мало пре на чунићу дете, пре времена изгубили се и упропастили, или самовольнимъ небреженіемъ, или леносћу. Преко танкогъ и врло клизавогъ леда, кои подъ ногама нашима съ пропасћу често грози намъ, човекъ често прелазити мора, на комъ, ако башъ у сваки паръ и непропадне, то врло лако често затоцила се. — Често онъ у найдећој бури, на врло слабомъ чунићу, по међу нагомиланимъ ледомъ налази се; но онъ треба свагда толико снаге да има, и вештъ да буде, безъ опасности, изъ међу претећи му санта, на брегъ извести се. И много воде и леда може још рѣкомъ протећи, докъ онъ у предодредљено свое обиталище доспе. — — — Сыне! ако ты, на земльи свой, ма у чему, несрећанъ почнешъ бывати, ако се несреће облякъ надъ тобомъ провали, или рѣка несреће подъ тобомъ изліє се, и увеселителне твоє башче потопи, и све што є твоє рушити почне; онда теби икону овогъ света предъ очи представи. — И кадъ се сливена подъ тобомъ вода уталожи, и одлазити почне, одма са свима твоима силама, съ оба двема рукама, што брже мож' посла привати се. У место стари и силомъ таласа развалъни твои колебица и већи зданія, усили се нова на тврђемъ и постояніемъ основу начинити. — — И кадъ ти се покоя време,

смерть, приближавати почне, и онда нестраши се; јер' смерть ништа друго ніс, него почетакъ вечитогъ пролећа.

Докъ є Милутинъ овако говорio, у томъ и Ефремова душа мало ублажи се. Онъ є о долазењемъ пролећу мислjo, и съ ведримъ небомъ, съ когъ се после краткогъ времена, чисто, съ пріятни пролетни зраци, на хоріонту показа сунце, разведри се и душа нѣгова, и са сладкимъ гласомъ разны птичица, кое су се умилнимъ певанјемъ у шумы надметале, и пріятнимъ цвркутанијемъ шева, кое су надъ ливадама, у висини, лепршаюћи крили, цвркутанјемъ своимъ поздравляли пролеће, јошъ већма развесели се.

С А С А.

, „Отацъ!“ рекне Харітонъ: „снегъ се већ прилично изъ башче очистio, и по гдикои чбунијь помолява се, добро бы было, да у башчу одемо, да видимо, ёли се гди коя саса изъ земљи помолила, коя бы нась съ плаветникастимъ своимъ краснимъ цветијемъ обрадовати могла.“

, „Истина є,“ одговори отацъ: „да є одъ неколико дана топлии ветаръ дувао, и да се

сунце съ пріятніи свои зрацы на нась осмежало, но као што я мислимъ, тешко ће се твоя желя испунити. Марта є само једна четвртъ прошла, зыма є до пре неколико дана све једнако лута била, земля се юшъ свуда одкравила ніе, за сасу є юшъ рано. Но будући, да намъ є данась време врло пріјатно, зато и я ћу драговольно съ тобомъ у башчу отићи, и желаеми цветъ помоћу ти тражити. Но и Амаліи, твојай сестры казаћешъ, да ћемо и ню повести, она ће у томъ велику радость имати, кадъ први годишни цветъ опази.“

Брзо, као ветаръ, Харітонъ изъ собе изтрчи, и после неколико магновенія, съ Амаліомъ заедно предъ отца дође, и сви троє у башчу оду.

Харітоновъ є отацъ башчу свою врло лепо обдѣлавао, и преко целе године, и зими и лети, кадгдь є само могао, свагда є трудолюбиво у ньой радио, а особито избране каламке подизао є. Но одъ неколико дана, сбогъ непогодногъ времена, немогавши у исту отићи, садъ, кадъ съ децомъ својомъ оде, неколико млади каламака, олујомъ, у меканой земљи покренути наће, кодъ кои заустави се, исправи јй, земљомъ набије, и кочићи снабди.

Докъ є отацъ покренуте каламке исправљао, дотле деца сву готову башчу обтрче, свако є одъ ньи желило, први пробуђени єстества даръ пре наћи, и себи га освојити.

„Гле!“ после краткогъ времена у най-већој радости Амаліа викне: „Харітоне! я нађо цвећа пре него ты, јво овде, гди се овай уздигнути кртињакъ прни, у край нѣга, јво гледай само, јданъ чбунићь прекрасно разцветаны саса. О како су красне!“

„И овде близу обграде,“ викне Харітонъ: „и овде има читавъ јданъ редъ, до оне велике крушке онамо, найлепше разцветаны саса. О Амаліо! оди овамо, да видишъ само, како су до удивленија лепе. Овде се већь снегъ са свимъ отопio, овде ни блати нема, и са свимъ є суво.“

„Ево и я самъ јданъ чбуњь нашла,“ викне Амалія. „Айде матери јдну китицу да наберемо, и она ће се првомъ овомъ пролетњемъ цвету обрадовати.“

Међутимъ є отацъ къ деци дошао, и радость ныину, съ којомъ су они материј цвеће брали, са собственомъ радосћу гледао је. И нѣму самомъ саса, — први овай у предјлу нашемъ пролетни цветакъ — садъ малого миліја буде; јр' она не само, што га као прво пролећа појавленiе у души мало развесели, но и на то опомене га, да је и онъ као дете, исто тако, као што садъ нѣгова деца раде, съ подобномъ китомъ цвећа матерь свою обрадовати желio.

„Саса є заиста лепо цвеће,“ рекне Амаліа, и међутимъ јдну текъ тада узбрању отцу у руке пружи. Гледайте сладки отацъ!“ настави она далъ: „како јој та лепа плаветничаста круница на зеленой петельки држe.“

„Заиста је она лепа и врло лепа,“ настави отацъ: „она настъ у восхищеније доводи, и могло би се о ньој врло много и лепо говорити и осећати. Тако је да, любезна децо моя! Погледайте само, како је њу свемогући Богъ украсио, и у боју невиности обукао! — Та овай мали зелени листакъ, изъ подъ крунице њне, текъ што намъ проговорио ће: Я самъ први пролећа даръ, я вамъ предсказуемъ, да снега јошъ дуго на земљи трајти неће, и заиста о ньој лепо намъ сербска младежъ пева:

Видишъ друже! красна саса
 Какавъ има изгледъ лепъ,
 Надъ петелькомъ као раса
 Какавъ јој є дичанъ цветъ!

Она нема торжествено
 Слави вишићъ Творца свогъ
 Съ првимъ цветкомъ нама явно
 Каже: Съ нама влада Богъ.

„О сладки отацъ! садъ намъ је саса ова јошъ миліја,“ рекну оба детета заедно: „мы досадъ нисмо знали, да настъ је и овай мали цветакъ, на свемогућство Божје опоменути кадаръ.“

„И треба децо моя, да вамъ миліј буде,“ настави отацъ: „она истина да ништа него- вори, но она настъ и као нема, съ првимъ своимъ пролетњимъ цветићемъ, на Божје свемогућство опоминѣ, и сваки чувствите- ланъ човекъ, и свако добро дете, кадъ је први путъ у пролеће види, ако и неће, изъ

дубљине срдца узданути мора; а тай уздисъ децо моя, ништа друго ніє, него само єдна чиста благодарность, коя изъ душе добре деце и добры' люди, къ Богу управо лети, и на исту благодарность свагда насть саса прва у пролеће опомене.“

ВѢСТНИКЪ ПРОЛЕЋА.

Найпосле снегъ се у долинама очисти, и само се гдигди на удалѣнимъ планинама по-мало виђаше, и шева у плаветномъ своду неба умилнимъ своимъ цвркутанѣмъ, старомъ и младомъ, скоро долазеће пролеће предсказиваше; зраци сунчани быаху топліи, воздухъ пріятніи, различне траве већь землю пробіяше, и пуполякъ, по гдикогъ раногъ цветића, отварати починяше се, и већь Георгіева деца, — деца верховногъ Надзирателя свюю Княжески добара, радіє по двору — авліи — него ли у собы задржаваху се. Они су сви, за све, и свако за себе, матерь свою молили, да имъ дозволи у башчу отићи, коя одъ куће далеко одстояла ніє. Они су се за цело надали, да се тамо коя саса, коя любичица, и други кои рани цветакъ већь указати морао.

Мати Ксенія радо бы была дечици своєй ово дозволила; но мужъ нѣнъ Г. Георгій, ютросъ, кадъ є добра Княжеска надгледати отишао, казао є ньой, да децы посла наће, съ коимъ ће се до нѣговогъ повратка занимати, да ће ій после ручка самъ, све, овогъ пролећа први путъ, у башчу одвести, и тамо имъ дозволити, да се по својој волји увеселяю.

Деца ово одъ свое матере чувшій, почесто су къ прозору одлазила, и у найвећемъ нестерпљенію, отца свогъ изгледала су. Но разни послови, садъ нѣга, и противъ волѣ, дуже, него ли обично, ванъ окружія свои любезни задрже — и тако, безъ сумња, честа дечина на прозори извириваня осуђена буду. Трапеза є за ручакъ већь у преправности стаяла, домаћица є бригу о ручку носила, и деца, неручаюћи у обично време, у найвећемъ степену огладнила су ћила. Найпосле Г. Георгій преко моста пређе и у дворъ уће. Текъ што га нѣгови опазе, Тімоћей и Любомиръ, два нѣгова сына, као ветаръ предъ нѣга полете, а кћери, Васа, Бела и Агата, на исти начинъ къ матери отрче, и о долазку отца извѣсте є.

После неколико магновеніја цела є породица за трапезомъ седила. Ручакъ є свима врло вкусанъ быо, и тако наравно съ почетка врло мало говорено буде. Доцніе приповеди отацъ, да є, изъ међу прочи места, и у Сібовици быо, и да му є ту рода свой поздравъ съ једногъ пласта изклокотала.

, „Наше роде неће намъ ове године доћи,“ рекне Бела као забринута: „я јй свако ютре съ великомъ нестерпљивосћу изгледамъ.“

, „Мислити можемо, да намъ летни ови гости далеко нису,“ настави Г.Георгий утешително: „они намъ јошь вечерасъ доћи могу.“

, „Сладки отацъ! одъ кудъ намъ роде долазе,“ запита малија Агата — „есу л' малене ил' велике, и како изгледају?“

, „Тимоћеј ће то казати теби, онъ је лане по цео сатъ у ныи гледао, а и я самъ му о ныма често приповедао. Но! оћешъ ли намъ што знати казати?“

, „Сладки отацъ! я мислимъ да ћу знати,“ одговори Тимоћеј: „мож' да самъ што и заборавио, но опетъ вальда све нисамъ.“

Све три сестре приповеданјемъ брата задовольне буду, и отацъ то добротворно одобри. И мати исто тако съ тимъ задоволи се, и обећа, да ће га зато наградити, да ће му одма једну књигу, у којој описаніє свю досадъ познати на свету птица, заедно са својима изображеніјма налазе, поклонити.

Тимоћеј се овомъ врло обрадује, и у себи заключи, да ће и убудуће, на све, што годъ му казивано буде, добро пазити, да бы, кадъ бы прилика собомъ донела, и нужда изискивала, о свакомъ чувеномъ предмету зрело говорити могао.

* * *

После ручка сви у башчу оду. Горе подъ обградомъ, где су сунчани зраци, целогъ

овогъ дана, найвише упирали, и топлотомъ своюмъ, преко целе зиме, успавана прозябенія, у животъ повраћали, было с већь млого весели чбунића изъ земљи помолило се; лишће, на гранчицама морскогъ грожђа, и надъ кућицама, прошасте ёсени, разсађены црвены ягода, указивати починяше се, по гдикоя саса већь расцветана виђаше се, а любичица, цветићь свой свакогъ магновенія развити обећаваше, и све ово, любезной и честной породици овой, пріятно увеселеніе чиняше. Ту, близу обграде, бываше једна велика јбука, на којој гранчице већь напупольчене виђаху се; ту је сунце, целогъ овогъ дана, са оживотвораваюћи зраци, найвише дѣйствовало, ту се једна клупа донесе, на коју сви поседају. Сдавде не само што се сва башча видити могаше, но преко једне простране долине, крозъ коју јданъ поточићъ господствено течаше, съ виђенѣмъ любки планина и млоги други предмета, наслаждаваше очи свое, честна породица ова. На левомъ брегу потока, виђаше се једна прекрасна шума, одъ букови, брестови, растови, чамови и млоги други полезни дрва, коя Князу принадлежаше, иу којој Г. Георгій, съ младимъ Княземъ, често дивије вепрове и елене ловляше. На десной страны брега, виђаху се неколико Княжески села, коя са сами Сербљи и то трудолюбиви и добри радини насељна бываха, а на планинама развалине древни градова, кое је или само време, или сила Турска порушила,

кои су по приповеданю — у време први Сербски Владѣтеля, а неки мож' да јонъ у време Римскогъ владания зидани были.

Отацъ и Мати, овде подъ овомъ ябукомъ, разговарали су се о своима кућевним потребама, а деца, после краткогъ времена устану, и по башчи разиђу се, по своима склоностима себи увеселенія тражећи. Мужка деца бирала су разновидне шљунке, ватала су лептіре, а девойчице трчале су на све стране, и брале су цвеће, кое се у ово годишње време набрати могаше. Оне су кое одъ саса и шукундела — гороџвета — и по гдикој раз цветтане любичице, по једну лепу китицу набрале, и матери на даръ однеле.

Истина, да цвеће ово, осимъ само једне любичице, никаква мириза нема; но оно настъ, а особито децу доброгъ срдца, коима се животъ, животомъ цвета назвати може, као прва јестества красота, коју намъ земља, после дугогъ свогъ одпочиваня пружа у наймилје чуство доводи, као што је и ову добру децу честногъ овогъ пара довело.

Съ великомъ радосћу и благодарносћу, мати је одъ свои девойчица даръ овай примила, и сваку је съ једнимъ топлимъ полубечемъ наградила.

Мужка деца наватала су млого лептирова, скакаваца и бубица, и накупила су млого пужева, и разновидни шљунака, донела су њу отцу свомъ, и молила суга, да имъ свойства овіи, и овимъ подобна опиште. Молба њини испунића буде, и съ тимъ се велика

радость учини, што имъ є отацъ любопитству удовлетворю, а отацъ пакъ велико задовольство у себи осети, видећи децу свою тако науколюбиву.

Белину киту цвећа онъ узме, коју неко време гледајући, пріятни любичице миришь осетивши, къ своима рекне: „Децо! ово намъ є вѣстникъ пролећа, цвеће ово дає намъ на знанѣ, да ће намъ мило пролеће што скорије, у найвећој својој славы, торжеству и величеству радостно доћи. Децо! цветићи овіи ништа неговоре, но добра деца, кадъ јй у пролеће први путъ виде, тако имъ се мала и нѣжна срдца у прсима заиграју, као кадъ имъ добри учитељи, о милости Божіјей, што лепо приповеде.“

„Гледайте сладки отацъ! како овай бели цветићь дркће,“ примѣчаваше Бела: „гледайте га само молимъ васъ, у мени одъ радости срдце игра; ёл' сладки отацъ! неће већь више снега падати, скоро ће намъ пролеће доћи?“

„А и рода є вѣстникъ пролећа, ёл' сладки отацъ,“ запита мала Агата: „и она предеказује, да снега више быти неће?“

„Есть, децо моя, есть, и цвеће и роде єсу прави предсказатељи и вѣстници пролећа. Роде намъ изъ далека долазе, и оне по целой овой половины света, съ радостнимъ своимъ клокотанїмъ, поздравляю людма пролеће. И тай у Любомира шарени лептирићь, то исто, са свои шарени крыли, чини намъ.“

„Сли сладки отацъ! овако шарене лептириће, мы бы могли летећимъ цвећемъ назвати,“ викне Любомиръ, и неисказано о овој својој досетљивости обрадує се.

„Децо моя!“ закљочи отацъ: „сва у ово време видима јестествена појавленија, могу се по правды, вѣстницима пролећа назвати, сва та нама неку радость, и неко благодарно чувство у срдце уливају. Но човекъ је још за веће радости определенъ. — Ово пролеће, комъ се вы тако радуете, текъ за кратко време трае. Човека друго неко у векъ траје пролеће очекує.“ —

У овако полезному и пріјатномъ разговору, прође имъ ту цело ово после подне време. На заповесть матере Ксеније, донесе се деца ту у башчу ужина, и у самъ сумрачакъ врате се у дворъ, надајући се, да ће овогъ пролећа, много дана, на овако пріјатанъ начинъ провести.

* * *

„Агато! Агато!“ сутра данъ, јонъ докъ је ово мало любезно створенъ у сладкомъ објатију сна лежало, Тимоћеј викајући утрчи у собицу нѣну: „Агато! та устай већь јдан-путь, наша је рода, као што намъ је сладки отацъ синоћь предсказао, ове ноћи долетила, и одъ беле зоре, све јднако на кући клокоче, као да је цело село, о приществију свомъ извѣстити рада, сва су се сосѣдна деца скупила и гледе је, а ты све јднако спаваш.“

Девойчица ова крозъ санъ чуши, да є рода већь долетила, бржеболъ изъ постель скочи, обуче се, уміє, прекрсти се, наполъ изтрчи, и клокотаюћу роду, са свію страна сматрати почне. Она се увѣри, да ѹой є Тімоєей роду юче са свимъ добро описао. Сматраюћи она тако за неко време гошћу ову, окрене се брату и рекне: „Она є много већа и лепша одъ гуске. Погледай є само Тімо! она, као неко разумно створенъ изгледа, она се никогъ неплаши, она на свакъ и свуда око себе свободно гледи, она лако съ крыли овои ради, и као какавъ юнакъ неустрашимо на свомъ гњизду стои. О, докъ ѹой и парица долети, и кадъ обе у јданпутъ клокотати почну, онда ћемо имъ се ѹопшъ већма радовати.“

„Да Агато!“ настави Любомиръ, кои међутимъ овамо дошао бяше: „да, докъ ѹой ѹопшъ и парица дође, онда ћемо по цео сатъ у ныи гледати, а кадъ имъ друге роде гњиздо отимати почну, онда ћемо видити, како се оне изъ међу себе туку. Оне, любезна Агато! често се по међу собомъ ужасно потуку; но кадъ ѹй нико неузџемираша, онда оне у дружству у гомилама унаокругъ по воздуху лете. А кадъ се мала родичадъ излегу, она найпре съ некимъ любопитствомъ клюниће свое изъ гњизда пружају, после съ крыли свои за више дана упражњивају се, све више и више надъ гњиздомъ дижу се и спуштају, и кадъ найпосле осете, да већь могу летити, онда найпре надъ кућомъ полећу, а после и далъ одлетити усуде се.“

Васдуги данъ овай, деца су ова съ неисказаномъ радосћу у роде гледала, и онима разговарала се, и старијој браћи не буде досадно малой Агаты, о родама све, што тодь су они знали, приповедити.

* * *

У вече, кадъ є породица ова, по ста-ромъ свомъ обичаю, сва у скупу седила, и съ пріятни и полезни разговори забавляла се, Бела у једанпутъ рекне: „Я бы заиста желила да тако живимъ, као што роде живе.“

„А зашто?“ запыта є отацъ.

„Зато, рођени отацъ!“ одговори она, „зашто є онима свуда добро. Кудгодь оне одлећу, тамо свуда пролеће настає. На високомъ ономъ планине вршку, синоћ јошъ доста снега виђаше се, а како намъ роде ноћось долетише, то и тамо снега сасвимъ нестаде.“

„И данаś, како є пріятно време, и како є сунце васдуги данъ топло, у башчи нашој данаś разцветало се више одъ сто любичица, и много тисућа млади листака изъ земље помолило се. Садъ є заиста врло лепо у свободи — поляни — живити, садъ є свуда на све стране лепо и цвећа има. А кадъ цвеће венути почне, кадъ се поля изпразне, кадъ съ воћа лишће падати, и воздухъ опеть ладнити починѣ, онда намъ роде, садашњи мили гости наши, у другу земљу одлећу, гди јй на исти начинъ най-пріятніје време — пролеће — дочека. Тако

сладки отацъ! оне свагда у вечнотрајоћемъ пролећу живе. И како бы то добро за насть было, кадъ бы и мы подъ јсень, изъ студени преко зыме предѣла овіи, съ родама заедно, у топліје одселити се, и съ ньима заедно свѣжи пролетни воздухъ уживати могли.“

„То бы заиста врло добро было,“ рекне Васа: „и мени се ова кодъ насть дуготрајоћа зыма ни найманѣ недопада. Я бы у онакомъ предѣлу живити желила, у комъ пролеће увекъ трае, и у комъ свагда цвеће цвета.“

„Децо моя!“ отацъ, кои є досадъ ћутао, настави: „ако мы у строгомъ смислу о томъ разсуждавати, и судбину нашу, са судбиномъ свију на овомъ свету животыня, сравнявати почнемо, то ћемо лако видити, да є судбина човеческа најлепша! Како годъ што роде двогубо отечество имаю, и изъ наши предѣла, од свое куће — єр' су оне овде кодъ свое куће — у друге преко мора удалѣне предѣле, опеть својой кући — и тамо є нынина кућа и отечество — одлећу: тако исто и мы люди двогубо отечество имамо, и овде на земљи, текъ намъ є за неко време живити опредѣлено. Кадъ намъ се зыма жи вата нашегъ приближи, а често и раніје, у цветајуће пролеће, у наше право отечество, у небо, бывамо позвани, и тамо одлетамо, и тамо насть вечнотрајоће пролеће, съ пріятнимъ и мириснимъ своимъ цвећемъ окружава. Крила намъ за велики овай путъ, овде на земљи расте, и срдце намъ само

съ превеликомъ своюмъ жельомъ, открывা предопредѣленіе наше, у комъ ћемо мы, съ краемъ дуготраюће зиме — краемъ жи-вота нашегъ — пуно и совершено наше задовольство, у свободномъ, блаженомъ и вечитомъ лицезрѣнію Бога наћи.“

„А долазе ли и одъ тудъ вѣстници про-лећа?“ запита Васа кротко смешећи се.

„Безъ сумнѣ,“ одговори отацъ: „вѣст-никъ є тай превелико оно удуши нашей осе-ћанѣ, съ коимъ мы у небо отићи желимо, и то є свакомъ добромъ човеку у срдце уроћено. — Желю ову осећамо мы често, и колико се одъ дана на данъ поправлямо, и боли бываемо, толико ту чесће осећамо, и желимо што скорѣ у небо преселити се, и пре, него што смртъ узвевши насть за руку, тамо упу-ти, често намъ се у дубокомъ спаваню, то небесно блаженство, отворено показує. Сва-ко добро дѣло, кое мы учинимо, увѣрава насть о вечнотраюћемъ небесномъ блаженомъ пролећу, и тамо насть позива, и мы тай позивъ чуємо, јр' се у срдцу нашемъ ра-дујмо, кадъ какво добро дѣло учинимо. Деџо! вы се юшъ у блато до ушију завалили нисте, вы сте добры, вы уроке ваше учите, вы вре-ме нигда у празности непроводите, матерь и мене слушате, све старїе почитујте, вы изъ свегъ срдца желите, да се у вечнотраюће пролеће и безконечно блаженство пресели-те. Деџо! то є вѣстникъ, кои намъ вечно-траюће за насть пріуготовлѣно пролеће пред-сказује.“

„О то је наибољи вѣстникъ!“ рекне
мати у тихој радости. И јесу ли нама саса,
любичица, лептарићи, шеве, роде и ласте
миле, лепе и добродошле, кое намъ само
земно пролеће предсказују, кое за дуго
нетрае, који цвеће и песме у јесен губе се;
то колико намъ тай вѣстникъ мили быти
мора, који у внутрености нашој обитава, и
вечнотраје пролеће и блаженство предска-
зује намъ, а то је любезна децо моя мирна
и чиста совѣсть, коя оногъ, који је
у себи осећа, јошъ на овомъ свету осве-
тљавати починѣ.

РОДИНО ГЊИЗДО.

У једномъ селу, на једной господской
кући, стајало је родино гњиздо неколико
човечески векова, на кое су роде — прави
притяжательи гњизда тај — свакогъ про-
лећа долетале, съ истогъ господара куће
клокотанјемъ своимъ поздрављале, и у њему
у миру, свакогъ лета умложавале се, и подъ
јесенъ, съ умложенимъ своимъ родомъ съ
благодарносћу исту господску кућу оста-
вляле су.

У той кући живећи стари Господинъ
умре, млади наслѣдникъ његовъ, узме једну
девойку изъ града одъ знатне и богате по-

родице. Младой госпођи овой, стара ова, но сасвимъ јошъ читава и яка кућа недопадне се, она є желила, у кући по новой моды сграђеной живити, и зато свога мужа на говори, до нову кућу прави.

Стара се дајле кућа свали, и нова по новой моды начини се. Роде у свое време долете; но ненашавши свогъ гњизда, съ жалостнимъ клокотанѣмъ, све сосѣде, око исте куће, којој є благословъ Божіј одъ млого стотина година почивао, скупе. Скупљна деца, видећи тугованѣ рода, плакала су, а старіи су люди истој кући несрећу прорицали.

У истој години господину томъ све на трашке пође, и онъ, съ младомъ својомъ госпођомъ, пеняюћи се све на већу моду, велику оскудость у својој кући осети. Мислећи онъ јданпуть о паденюју свомъ, опомене се, како му є добро было, и како є онъ срећанъ био, докъ су се роде на његовoj кући легле, и зато, ове старе сведоке среће свое зажели опетъ на својој кући видити. Онъ наручи јданъ точакъ, овай съ прућемъ уплете, и на свою кућу дићи заповеди, надајући се, да ће му стари гости опетъ на кућу съ благодарносћу доћи, и съ ньима може быти, срећа његова повратити му се. Но онъ се у надежды превари. Роде у свое време опетъ долете, поздравъ свой целомъ селу изклокотају, и после неколико дана, као у пркосъ новомъ гњизду несташе јй.

На ово господинъ овай разлюћенъ, къ служителю свомъ рекне: „Те дугоноге и безобразне клокотуше и ждеруше, врло су свой носъ подигле. Докъ имъ я самъ гњиздо направio нисамъ, долазиле су оне сваке године, молиле су, да ји на кућу пріимимъ, а садъ, кадъ самъ то начинјо, и кадъ ји съ тимъ понуђавамъ, садъ га за себе неће да употребе.“

Служитель се на то предъ господиномъ поклони и рекне му: „Опростите милостиви господине! И сама благородна животыня има у себи неки начинъ гордости, и безчестно изъ куће истерани пріятель, требує млого времена, докъ у нама опетъ повѣреніе добіе.“

МАТОРИ КУРЯКЪ.

1.

Сданъ курякъ, кои є чобане често узнемирао, и млоге имъ штете починјо, най-после оматори, и заключи у себи, да подъ свою старость съ чобаны у пріятелство ступи.

Съ тимъ дакле постоянимъ намѣреніемъ онъ се спреми, и къ чобану, кои му є са стадомъ своимъ найближе буо, похити, и рече му:

,,Чобане! ты мене крвожеднимъ пуста-
иомъ изивашъ, но я заиста таки нисамъ.
То є истина, да я, кадъ самъ гладанъ, да
се твои оваца држати морамъ; ёр' бы се
другачје разболети морао. Засити само ты
гладъ мою, нарани ме, и быћешъ самномъ
сасвимъ задоволянъ. Я, кадъ самъ сить,
онда самъ врло кротка животыня, и умемъ
се уздржавати.“

,,То може быти, кадъ си сить, да се
уздржавати умешъ,“ одговори чобанъ: „но
кадъ си ты сить. Ты, и теби равни, никогда
се наситити неможете. Торнай ми се съ
очју.“

2.

Посрамлѣни курякъ овай оде къ другомъ
чобану. „Чобане! ты знашъ,“ буде му предго-
воръ: „да ти я, преко дуге године много ова-
ца и яганяца уштедити могу. Ако ми на
годину шестъ оваца жертуешъ, то онда
спокойно спавати, и безъ сваке старости,
псе твоје одгнати можешъ. Я бы съ тимъ
за целу годину задоволянъ быо.“

,,Шестъ оваца!“ рекне чобанъ: „та то
є едно цело стадо.“

,,Но будући, да я тебе одавна познаемъ,
то ћешъ ми само петь дати.“

,,Ты се само щалишъ,“ одговори чо-
банъ.

,,Четири,“ рекне курякъ далъ, и чо-
банъ подсмевајући му се, одговори: „То є
много ујо!“

„Три? — Две?“ —

„Ни єдну,“ добіє найпосле одговоръ.
Та я бы прави глупанъ быо, кадъ бы не-
пріятелю момъ, одъ когъ стадо мое, бдител-
носћу моюмъ сачувати могу, дань — пор-
цію — плаћати обвезао се.“

3.

У трипутъ Богъ помаже! мисляше ку-
рякъ у себи, и къ трећемъ чобану оде, и
овако свой поздравъ почне:

„Мени се чини, да сте вы мене, за єдну
немилостиву и безсөвѣстну животыню про-
гласили. Чобане! я ћу да ти покажемъ, да
вы у томъ право немате. Ако ты мени на целу
годину, єдну овцу поклонишъ, то онда стадо
твоє, по овой шумы, у којој нико други,
но самъ я штете ти чинити могу, свободно
и безъ сваке бриге, пасти можешъ. Єдна
овца! каква є то маленкость! — Могу ли я
великодушніє, и некористолюбивіє посту-
пати? — Чобане! ты се смесиши — чему се
ты тако здраво смесиши?“

„Ничему! но уяче! колико имашъ годи-
на?“ одговори му чданъ.

„Шта є теби до мои година? я юшъ
толико снаге имамъ, да ти найлепше яганьце
поести могу.“

„Нелюти се старче! мени є врло жао,“
настави чобанъ: „што ми пре неколико го-
дина, съ твоимъ уговоромъ дошао ниси.
Садъ какавъ си, издаю те безъ зуба вилице
твоє. Ты некористолюбивость твою пред-

ставляшъ, да бы се съ тимъ силнімъ учиніо, да бы се съ маньомъ опасносћу ранити могао.“

4.

Куракъ се почне срдити, но опетъ се ублажи, и къ четвртомъ чобану оде. Овомъ случайно у исти данъ, једно псето цркне, и курякъ є прилику ову на свою ползу обратити тео.

„Чобане!“ рекне онъ: „ја самъ се съ моюмъ у шумы браћомъ посвађао, и то тако, да се нигда за живота могъ съ ньима помирити нећу. Ты знашъ, какву ти они штету учинити могу, и колико ји се бояти имашъ! Но ако ты мене у место псета, кое ти є данаць цркло, у службу пріимишъ; то добаръ ти стоимъ, да они, ни једну твою овцу, и ни једно ягње уштедити неће.“

„Ты оћешъ дакле стадо мое,“ настави чобанъ: „противъ рођене у шумы браће твоє да бранишъ, и да чувашъ.“

„Да, то я мислимъ, то я оћу.“

„То неби сгорегъ было,“ продужи чобанъ: „но ако я тебе у мое стадо пріимимъ, кажи ми, ко ће онда бѣдне овце мое, одъ тебе чувати и бранити моћи? Кадъ пустају у кућу пустимо, онда намъ иманѣ сигурно ніє, каже намъ једна Сербска пословица.“ —

„Я видимъ,“ рекне курякъ: „да ты већь предиковать починѣшъ. Съ Богомъ!“

5.

„Да само тако оматорјо нисамъ,“ мумлаше курякъ у себи. „На велику жалость мою,

морамъ се и я по времену владати.“ И тако мумлаюћи къ петомъ чобану оде, и запыта га.

„Познаешъ ли ты мене чобане?“

„Тебе, и теби равне помало познаемъ,“ одговори чобанъ.

„Мене, и мени равне? я се о томъ врло сумнямъ. Я самъ єданъ особити курякъ, я, твоє, и сви други чобана пріятельство заслужуємъ,“

„У чему си ты тако особити?“

„Я живу овцу увредити и изести могао нисамъ, ма да самъ често одъ глади цркавао. Я се съ месомъ црканица ранимъ. Ни єли то што особито и славно одъ мене? Дозволи ми дакле, да я къ твомъ стаду свагда приближити се и запытати могу, имашъ ли?“

„Доста, доста! Непросипай твоє речи у ветаръ,“ рекне чобанъ. „Ты мою никакву овцу изести нећешъ, ни ону, коя є сама одъ себе угинула, ако си радъ да у пріятельству живимо; ёр' ты, ако се съ почетка, на месо мои мртви оваца намамишъ, лако ћешъ после болесне за мртве, а здраве за болесне држати. На месо мои мртви оваца, и на мое пріятельство неуздай се, већь одма далъ торнай се.“

6.

„Кадъ већь другачје ніє, то найпосле морамъ и оно, што ми є наймилје, на то обратити, да къ цѣли моїй доћемъ, да гладъ мою наситимъ,“ мисляше курякъ у себи, и къ шестомъ чобану оде и запита га:

„Чобане! како ти се моя бунда допада?“

„Твоя бунда?“ рекне чобанъ: „да видимъ. Она є лепа. Вальда є пси скоро дрпали нису?“

„Дакле чуй чобане! я самъ оматорю, и дуго є носити нећу. Рани ме до смрти, ако бунду мою наслѣдити желишъ.“

„Е гледай га,“ рекне чобанъ: „како є курякъ мударъ. И онъ съ лукавствомъ несито свое прево насытити жели. На тай начинъ, мене бы твоя бунда врло скupo стала, и много скупљъ, него л' што она вреди. На ту погодбу я непристаємъ. А ты ако си радъ бунду твою мени поклонити, поклони ми є одма.“

И на то чобанъ подигне свой штапъ, на куряка узмане, и овай побегне.

7.

„О людіи, како сте вы немилостиви!“ викне курякъ у найвећој яности. „Кадъ ме на толика предлаганя наранити нектесте, то видимъ, да одъ глади погинути морамъ, и кадъ то быти мора, као вашъ найвећи непріятель погинућу.“

И онъ се полагано у колебу чобанску увуче, и ту имъ децу изујда. Чобани, на вриску деце дотрче, и убијо га.

Садъ јданъ изъ међу чобана, найпаметнији, къ другима рекне: „Мы найболѣ урадили нисмо, што смо маторомъ злочинцу томъ, сва къ поправленју средства, ма то како поздно за њга было, одказали, и што смо га съ тимъ, у найвећу ярость довели,

у којој онъ немогавши нама ништа учинити,
съ невиномъ крвлю дечице наше осветio
намъ се.“

НА МАЛУ ДЕЦУ ПАЗИТИ ТРЕБА.

Пре неколико година, кадъ є био у Санади Учитель Димитрій Панић, и старіја одъ дванайстъ година деца у школу ишла, — пана намъ є школа съ децомъ била. Еданпутъ зими, бѣданъ єданъ просіякъ, на школска врата дође, и милостыню просити почне. Сва деца изъ скамія — клупа — поустаю, и овомъ бѣдномъ просіяку дивити се почну; ер' онъ подъ пазуомъ, дугачку и дебелу штаку, и једну, одъ колена сниже, дрвену ногу имаћаше. Деца наша, овакогъ човека, јошъ нигда видила нису, и зато га сожалѣвати почну. Учитель га запита: „Бѣдни човече! каква є тебе несрећа снашла, да си те дугачке штаке, и дрвене ноге достати морао?“ — „Любезни господине Учителю! найстаріја моя рођена сестра, узрокъ є мое несреће. У другой години мојој, я самъ јошъ сасвимъ здравъ био, но при концу исте мое године, родитељи наши, єданпутъ, лети, оду у полѣ на радњу, и мене подъ надзираніемъ мое одъ єданайстъ година

сестре, кодъ куће оставе. Како се наши родитељи, одъ куће одмакну, и она одма у село отрчи, а мене самогъ кодъ куће остави. Кадъ она после дугогъ по селу скитаня, най-после кући дође, отвори подрумъ, и у нѣга уђе. И я за ньомъ потрчимъ, но на првомъ степену, на кошуљицу мою станемъ, и тако, на дно подрума стропоштамъ се. На мою вриску, она одма къ мени дотрчи, и свогъ крвава и обезнанѣна дигне ме, изнесе наполѣ, и у собы на јданъ креветъ положи ме; ер' я не само да стаяти нисамъ могао, но нисамъ се могао ни съ места помаћи. Кадъ родитељи наши кући дођу, можете себи представити господине Учителю, како се уплаше. На мене пакъ гледајући, то је найгоре било, што имъ је сестра, текъ други данъ, кадъ су мое руке и поге већь отекле биле, казала, да самъ я у подрумъ пао. Мой отацъ, одма једногъ разглашеногъ и паметногъ Лѣкара нађе, кои како ме види, родитељимъ моимъ каже, да ћу я богатљимъ остати морати, зато; што је увеза млади мои издробљни членова одоцнѣна. И заиста, пророчество лѣкара овогъ, као што видите, на мени се сбіє. Рука ова, у истой, несрећной години мојој осуши ми се, а и нога у трећој сгрчи се, и тако я, сбогъ слабе пазнѣ сестре мое, несрећнимъ богатљимъ постанемъ. Докъ су ми родитељи живили, я никудъ ишао нисамъ, нит' самъ просіо, а кадъ ми они изумру, я никакво добро ненаслѣдимъ, и тако неимајући съ чимъ жи-

вити, ни у станю будући зноемъ лица мога себе ранити, принуђенъ самъ одъ врата до врата корицу леба просити.“

Сва школска деца, чувши несрећни до-
гађай просјака овогъ, добромъ овомъ Учи-
телю обећају се, да ће на малу браћу и сестре,
кое имъ родитељи, у отсуству, на чуванъ
повѣре, убудуще больма пазити.

СТИДЛЯВОСТЬ И ЧЕСТОЛЮБИЕ.

Стидљивъ човекъ са свакимъ смиreno и паметно разговара се, са свакимъ прјатељски и дружески поступа. Съ кимъ годъ се у путу сртне, свакомъ съ пута радо уклана се, предъ другима ништа неговори и нетвори, што тима повольно было небы; свакомъ угождава, и никога на яростъ не-наводи. Ако други у разговору, што они за добро и праведно држе, представе, што се съ мнѣњемъ нѣговимъ слагало не бы, не-противи имъ се грубо, но пристойнимъ начиномъ каже имъ, шта онъ мисли, да є добро и праведно — но и у такой прилици мнѣње свое непристойно небрани. Ако съ ќимъ зајдно руча, неседа на право место, први ёла себи невади, неизбира найвеће и найлепше делове. У разговору псовску, сва-

ћу, и распру избѣгава, и свагда тако говори, да се и други о томъ увѣре, да у нѣму поштено срдце обитава. — Оне, съ коима се онъ познає и дружи, высокопочитує, и свагда о томъ брине се, да у свои послови поштенъ буде. Овакогъ човека сви люди поштују, и любе, и сви нѣгову дружбу и пріятельство траже. Оваки човекъ мало греши, а млога зла избѣгава.

Честолюбивъ човекъ, редко ће непристойно што, съ чимъ бы се честь нѣгова помрачила, урадити. Кои годь на себе пази, зли дѣла чува се, грѣхове избѣгава, труди се у добры и похвалны дѣли, и жели, да се добаръ гласъ о нѣму разнесе, тай є честолюбивъ. Честолюбіе се већма съ понизносѹ слаже, него ли съ гордосѹ.*). Честолюбивъ човекъ, при сви свои дѣлы, на свою честь пази, и честь свою, као и сами свой животъ чува. Честолюбивъ човекъ, ако у чему погреши, стиди се самъ себе. Онъ све свое дужности тако испунјава, као да цео светъ на нѣга пази; јр', онъ се оговаря светскогъ страши. — Онъ свакогъ почитанія достойногъ човека почитує. — И ты любезна младежи! почитуй друге люде, ако желишъ · да и тебе други почитую, и твою честь како животъ чувай, јр' кадъ предъ светомъ честь изгубиши, онда и животъ ништа невреди.

---

*.) О гордости говорићемо на свомъ месту.

ДВА НАДНИЧАРА.

При зиданю једне господске куће, два су надничара зидаромъ каменъ вукли. Скаки є на данъ, по једну гомилу на креветъ подићи морао. У свакой гомилы, было є и већи и мањи каменя. Једанъ дакле надничаръ почне найпре ситније и мање каменъ дизати, а веће после остави. Найпосле, остане му једанъ найвећи, когъ онъ съ места садъ кренути немогаше; будући, да є, съ дизанђемъ мањи,isu своју снагу потрошio, и врло уморio се био; а будући, да опредѣлени му за тай данъ посао урадio нiјe, то надницу подпуно недобијe.

Но други надничаръ млого є паметније радио. Овай є найпре веће каменъ зидаромъ одвукаo. Истина, да му є то съ почетка тешко было, но онъ є мислио, ако найпре теже послове сврши, — да ће лагше, радостније после свршивати моћи. Тако є и био. Онъ после са ситнимъ каменђемъ мање послалима ћи, певајући посао свой сврши.

Децо! ако сте ради, да послове ваше съ вольомъ и у радости радите, то свагда

найпре теже послове починьите и радите —
и ако тако радили будете, видићете кадъ
теже послове урадите, каква васъ радость,
у извршиваню лакши очекує.

ПЛАШЛЫВА ДЕВОЙКА.

Сосана, у нѣжномъ свомъ детинству,
ймала є дойкиню врло суевѣрну, коя юй є^ч
често суевѣрне приповедке приповедала,
коєшта о стравама и аветынняма казивала, и
найпосле, на то є уобичаила, да она, безъ
упалѣногъ кандила, нигда спавати смела ніє.
У десетой нѣной годины, сва юй се браћа
случайно поболу, и будући, да є у то време,
нѣнъ отацъ, на єданъ велики путь отићи
морао, то девойчица ова, садъ први путь у
свомъ животу, принуђена буде, сама, у єдной
собы спавати. Кадъ она то чує, врло се у-
плаши, найвише зато, што юй мати у спа-
ваћој собы кандило упалити недозволи, же-
лећи, да юй тако већь одрасла ћи, и у помр-
чины єданпуть спава. Сосана бы радјє садъ
съ болесномъ браћомъ у єдной собы спавала,
но мати юй то недозволяваше, боји се,
да се и она лако одъ браће разболети може.
Она садъ плачући у свою собицу отри, ^и
свуче се бразо, и молитвицу до края не-

свршивши, легне, и у страху, сва се подъ
 душекъ — дуню — завуче, подъ коимъ одъ
 стра єдва дисати могаше, изъ подъ когъ
 страшльиво кадкадъ извириваše, и по собы
 овамо онамо погледаше. Сданпуть, учини
 юй се, да є кодъ враты, єдну велику белу
 аветыню опазила. Дрктаюћи, покрје се по
 главы опетъ, и ладни зной чело пробіє юй.
 Но у овакомъ станю ніє она дugo остати мо-
 гла. Усуди се опетъ на єдно магновеніє гла-
 ву изъ подъ душека извући. И садъ съ ужа-
 сомъ смотри, да она иста страшна аветыня,
 не само кодъ врата стои, но да се юощь у
 тихо движеніє ставля. Садъ Сосана у страху
 викне, и мати юй у истомъ магновенію у
 собу корачи. „Дієте! шта ти є? — вальда си
 опетъ аветыню какву видила? — О ты луда
 девойко, одъ чега си се овде, гди ништа
 нема, уплашити могла? — Устай, отвори
 очи твоє, и гледай добро, шта си привидила,
 и одъ чега си се тако уплашила.“ — Садъ
 се сва соба прегледи, и найпосле дозна се,
 да се Сосана одъ єдногъ чистогъ, о враты
 висећегъ уброда, у кои є месечина крозъ
 прозоръ упрала была, уплашила, и да є исти
 о враты висећи дугачки убродъ за аветиню
 држала. — Мати жељећи знати, ћели Сосана
 већъ заспала, найпре на враты мало послуша,
 после јй полагано отвори, и у собу уђе. У
 исти ма, кадъ є она врата отворала, Сосана
 изъ подъ душека главу извуче и убродъ,
 кои є и пре, за аветиню држала, у движе-
 ніє ставлѣни види, и врисне. Она, садъ,

кадъ є мати увѣри, да се одъ чистогъ о врати висећегъ уброда уплашила была, и да є исти уброда за аветыню држала, — застиди се, и увѣри, да никаквы аветыия на овомъ свету нема, и одъ тогъ времена, до данашнѣгъ дана, она ніє више никакву аветыню видила.

Страшљивимъ быти ніє добро; но друге плашити, и съ коекаквимъ аветыняма шалу проводити ніє совѣтно. Оваке шале више пути на плаче се обрате, као што насть слѣдуюћа приповедка о томъ увѣрити може.

НЕСМИСЛЕНА ШАЛА.

Кадгодь є Боголюбъ у вече слушао, да се о коекаквымъ аветыняма што приповеда, то онъ нигда те ноћи заспати могао ніє; ер' онъ се аветыня врло бояо: — и ма да су му родители и учитель често о томъ доказивали, да аветыня нема, да є срамота ньи бояти се, и да су то само суевѣрны люди измишленія, то се онъ опетъ аветыня врло бояше, и стра о ньима изъ срдца свогъ никако изгнати немогаше. Кадъ онъ одрасти и на занатъ кодъ једногъ ковача оде, морао є съ майсторова два сына, обашка у једной собици спавати. Сынови овіи майсторови,

у краткомъ времену дознаду, да є простодушни Боголюбъ плашльивъ, и зато се они изъ међу себе договоре, да съ нымъ јданпуть шалу учине. Съ томъ дајле намеромъ, јданпуть у вече, рекне му млађи сынъ майсторовъ, да є врло уморанъ, и да зато пре обичногъ времена спавати одлази. Међутимъ, овай є старіемъ свомъ брату напредъ казао, да ће онъ подъ Боголюбовъ креветъ лећи, и кадъ овай у собу дође, и у креветъ легне, да ће онъ подъ креветомъ ланацъ по земљи повући, после изъ подъ кревета брзо извући се, и у беломъ покривачу — чаршаву — заогрнутъ на Боголюбовъ креветъ скочити; но братъ међутимъ врата да забрави, да небы Боголюбъ наполь побећи могао. — Шта ћете вы любезна дечице! кои книжицу ову читали будете, о договору овомъ судити, то ћете вашимъ добрымъ родителемъ казати. — И као што се они договоре, тако и учине. Бѣдни Боголюбъ, подъ своимъ креветомъ, чувши звеку ланца, тако се устраши, да га у истомъ магновенію, смртни зной пробије. Найпосле викне: помоз'те ми за име Божје! но ни одъ кудъ никакавъ одговоръ недобије. Стра нѣговъ садъ у найвећой мери умложи се, онъ съ кревета скочи, къ вратма потрчи; но бела аветыня предъ нѣга изиђе, сграби га; и онъ у несвестъ дошавши, стропошта са на землю, ни једну речь више неговорећи. Неваляла дечурлјова, садъ и сама виде, какво су они, съ несмисленомъ овако шаломъ, зло учинили,

они су бѣдномъ Боголюбу садъ помоћи желили; — но то є већь доцне было. Боголюбъ є безъ чувства на земљи лежао. Дктајући, викну они садъ родителя свогъ, кои съ великимъ трудомъ Боголюба јдава освести; но съ тимъ пређашнѣ здравлѣ нѣгово сасвимъ неповрати му се; јр' га є после тогъ догађая, млого пути прелюта грозница пропресла, и онъ є више месеци, за посао неспособанъ био. Деца су се ова после каяла, што су се тако несмислено съ Боголюбомъ щалила. Они ни мислили нису, да ће имъ щала тако зло испasti. Родитель нынѣ зато јй строго казни, и после све труде и начине употреби, да доброгъ шегрта — ученика — свогъ, изъ природногъ му суевѣрія избави.

О другой, овой подобной, и јошъ ужаснијој и сасвимъ лудој шалы недавно читало се у једнимъ Немачкимъ новинама. У Бечкимъ касарнама, войникъ є јданъ врло тешко спавао, у тешкомъ спаваню свомъ млого є коснта ружно сневао, и то вишепути једно за другимъ. Сневао є онъ јданпуть, да є на смртъ — пушкарани — осуђенъ, и да є клечећи пардонъ — милость — просіо. Движеніє тѣла нѣговогъ, и нѣгово у сну неспокойство, други войникъ, кои є съ нымъ у једной собы спавао, примѣтивши, питао га є, кадъ се овай пробудио, шта є сневао, и овай му простодушно каже. Друге слѣдуюће ноћи, тешко спаваюћи войникъ, опетъ бунцати почне. Другъ нѣговъ — знајући,

сь чимъ се спаваюћи садъ мучи — изъ шале, капу свою на нѣга бацы, и викне: не ма пардона! и спаваюћи у истомъ магновенію умре, т. е. ветромъ — шлагомъ — пораженъ буде.

У неки мести, првогъ дана месеца Априліа, обичай є съ децомъ, челядма, и юшъ и съ отмѣнima людма свакояке несмислене шале проводити. Одъ оваке несмислене шале, любезна младежи моя! чувай се; ћрти она често на велику несрећу служити може.

Г О Р Д О С Т Ъ.

Гордъ є човекъ и Богу мрзакъ и людма несносанъ. Онъ у себи мисли, да є одъ сви други люди наибольни; и ону славу, честь и почитаніе себи освоити жели, кое незаслужує. Дарованія душевна, съ коима є Богъ нѣга обдаріо, врло уважава, други люди вѣха дарованія и способности презире, друге, и болѣ одъ себе кудгдь иде оклеветава и оговорава. Лепимъ и скupoцѣнимъ альина-ма, поноситимъ одомъ и подигнутимъ носомъ труди се уваженіе неко себи придобити. Прво, у прочелю место свагда себи задржава, у разговору друге оговора, а себе

противно у небеса возвищава , туђе погрешке увеличава , и туђу славу умалява , блага наставленија презире , и неда се исправити . А будући , да нерадо о погрешкама своима слуша , како се дакле разговоръ о тыма поведе , срди се , свађа се , и у распре упушта . Ако чијо помоћь требує , нерадо га помажу ; и ако страда , радую се неки . — Но ели ова радость добромъ детету и честномъ човеку свойствена ? — Горди овако люди , обично у велика и већа съ проћу сила свои дѣла упуштаю се , и често преко мере на одѣло и на раскалашности свое новце троше , и сбогъ тога више пути осиромаше и пропадну — т. е. на домоводство гледајући , упропасте га . — И овако она пословица сбыва се : Кой здраво диже нось , тай ће скоро ићи босъ .

Разликує се дакле гордость одъ честолюбія , кое сваки поштенъ човекъ , и свако добро дете треба у себи да осећа . Честолюбіје дакле ніє порокъ , већь је добродѣтель .

Ты самъ кипа одъ себе неправи ,
Нити пузи по прашку и травы ,
Трињ свой найпре у свомъ оку види ,
Пакъ изъ туђег' после балванъ вади .
Негорди се съ одѣломъ ни благомъ ,
Ныт' лепотомъ , чесћу , нити снагомъ ,
Ср' милостивъ и честанъ кадъ ниси ,
То предъ светомъ створенъ подло си .
Поносита , горда и надута ,
Пре ил' после постиће срамота .

ОДЪ ВОЙНИЧЕ СЛУЖБЕ НЕТРЕ- БА СЕ ПЛАШИТИ.

Средомъ великогъ пута, крозъ Бочаръ, иђаше Ѓремъ, и за своимъ братомъ Саввомъ, когъ су у войнике однели, плакаше, и утѣшити немогаше се. У истомъ селу живіо је једанъ честанъ коларъ, који је у младости својој много вандровао — као калфа путовао — и који је у животу свомъ и војнички животъ искусио. Овай дакле чувши, шта се у селу дододило, къ Ѓремовој кући оде, и предъ ожалосћени родитељи са заоставшомъ кодъ куће децомъ, а особито съ Ѓремомъ, оваки разговоръ поведе.

Коларъ. „Братацъ! а зашто ты тако жалостно плачешъ? Ти си грѣшанъ зато.“

Ѓремъ. „А како небы плакао Майсторе! мы смо сви заедно одрасли, и садъ намъ наймилієгъ, найлюбезнієгъ брацу могъ одиеше.“

Коларъ. „Онъ је садъ за Царску службу найболъи. Дете тамо непримаю, но момакъ тамо треба, — и то добаръ, као што је твой браца.“

Сфремъ. „Но мой кукаванъ браца и
није за војника; — онъ је добаръ, миранъ,
слабъ, милостивъ, и меканогъ срдца, и
страшливъ је.“

Коларъ. „Сотимъ ће се лакше на вој-
ничку покорност обвикнути. А временемъ,
онъ ће се и самъ одъ себе ослободити.“

Сфремъ. „То све мож’ да је тако Май-
сторе! — Но каква је то кодъ насъ неправ-
да? — Колико овде у селу скитница и тун-
еядца има, кои су управ’ заслужили, да
ји у војнике однесу, и они сви остане, а
могъ брацу однеше.“

Коларъ. „Братацъ! тамо тунеядце не-
потребую; јер’ сваки војникъ треба да је тру-
долюбивъ. И тамо вредногъ и доброгъ по-
штују. И я се за Савву ни найман’ непла-
шимъ. Ја њега добро познаемъ. Онъ се до-
бро учјо, онъ лепо пише, добро чита и при-
лично рачуна. Онъ заиста прости војникъ
задуго быти неће, и јошъ јако рата буде,
ко зна, до какве ће среће дотерати.“

Сфремъ. „Ја бы волео, да је њега та
срећа мимоишla, и да је онъ до смрти съ
нама кодъ куће заостао.“

Коларъ. „Но васть браћа има много, и
шта бы вы сви кодъ куће радили? Та и са-
ми бы своеволно, кои на занатъ, кои у вој-
нике отићи морали. Вы као добри младићи
небы могли кодъ куће сданъ другомъ за ле-
ђи безпослени седити. Вы бы се свађали, и
найпосле мож’ да бы и осиромашили. Болѣ
с кадъ се тако сбило. То је управо Божја воля.“

Сфремъ. „Да је то Божја воля, я небы плакао, но то је кнежева воля. Ей, ей, тай Кнезъ, тай Кнезъ!“

Коларъ. „Я недопуштамъ то, да је Кнезъ твога брата по својој воли у војнике дао. Садъ хвала Богу, већ се силомъ младићи у војнике нехватаю, тако, као што су досадъ хватани, садъ они извлаче коцке — жребіја — и на кога коцка падне, тай треба војникъ да буде, да свомъ Цару и Кралю и отечству служи.“

Сфремъ. „Но само да тай војнички животъ тако горакъ ћије, я га небы жалio; но о бѣдни браца мой! како ће се напатити.“

Коларъ. „Напате се люди и кодъ куће, и у свакомъ станю патити се мора. Е мой Браташъ! колико самъ се я патio, докъ самъ као калфа по свету путовао; но Богъ ме је зато наградio. Почетакъ је сваки тежакъ; но край дѣло краси.“

Сфремъ. „Ни гласа о момъ бѣдномъ брату никда чути нећу.“

Коларъ. „А зашто небы чуо? Војници по већој части по градови живе, у коима се поште налазе, по коима вамъ кадгодь му воля буде исати може.“

Сфремъ. „Но любезный господару майсторе! могу ли се я надати, да ћу се кадгодь съ моимъ братомъ састати?“

Коларъ. „Како небы могао! Кадъ онъ кадгодь у овай предѣлъ дође, може искати дозволеніје, да васъ пооди, и дозволиће му. Или кадъ опредѣлене године изслужи, или

за службу више неспособанъ буде, онда ће га сасвимъ одпустити, одъ войничке службе вечно освободити, и одпустително писмо даће му; онда ће онъ и плату — пензију — добивати, одъ общегъ терета освободити се, и може се и оженити. Осимъ тога честь ону, што је као војникъ отечеству свомъ служјо, и што је томъ приликомъ много искусио — онъ за много дати неће.“

Сфемъ. „Майсторе! вы съ вашимъ говоромъ читаво и мени војнички животъ омилисте.“

Коларъ, „И немой се братацъ войничкогъ живота плашти; но ако редъ и на тебе дође, то и ты радостно за братомъ иди. Научи само добро читати писати и рачунати, и нигда, ма како да те наговараю, немой побећи, пакъ ћешъ видити, да ти и тамо зло быти неће, и да и тамо последни быти нећешъ. И јошъ на какву быти честь служило, кадъ бы съ ранама — као инвалидъ — кући вратио се.“

Савва је прилично Сербски писати знао, онъ одма, како се у својем регементу смести, одкрије желю свомъ Каплару, да бы радо Немачки читати и писати учјо. Капларъ му у празни часови самъ учитель буде. Капетанъ исте регементе извѣсти се о Саввиной жељи и напредку, пошље га у писаоницу, где Савва за кратко време у Немачкомъ писаню до приличногъ совершенства дође, и за ка-

плара аванджіра. Опредѣлено време, на кое є онъ у войничку службу отишао, т. е. десетъ година протече, и онъ здравъ, лепши и вѣни у двадесетъ седмой годинѣ своїй къ своима, съ одпустителнимъ писомъ дође. Савва се и кодъ куће добро владао, и съ браћомъ є својомъ ньивицу свою трудолюбиво радио. Славни Спаилукъ чує за ињево добро владанѣ, и у свою службу прими га. Онъ се ожени, и найлепшу и найвреднију девойку изъ сосѣдногъ места добије, и садъ, за честность, трудолюбје и примѣрно поведенје свога живота, господина свогъ верно служећи, у найвећемъ задовољству и спокойству живи.

НЕМА ДЕВОЙКА.

Народна приповедка.

Близу јдане велике шуме, живио је негда јдана сирома човекъ, кои је истој, као надничар ћија дрва секао, и съ добијеномъ за надницу платомъ, ранјо је жену свою, и једну кћер је три године. Но при свој радни и патни своји, онъ је тако сирома био, да сваки данъ, ни довольно леба имао није, и више пути није знао, счимъ ће девойчицу

свою наранити. Еданпутъ, кадъ му є свимъ новца и леба у колебици нестало, сужденъ узме сикиру, и на свой посао оде, и кадъ є тамо, у найвећой бриги, једно дебело суво дрво подсецао, и добро се уморио быо, дође предъ нѣга у јданпутъ једна прекрасна са златномъ на главы круномъ госпођа, и рекне му; „Я самъ Марія мати Јисусова, сузе твоє дирнуле су срдце мое, я ти у сиротыни помоћи желимъ. — Поклони ми кћеръ твою, я ћу њу добро воспитати, стараву се о срећи нѣнай, быћу ѹой мати.“ — Сирома овай одма бацы сикиру, по свою кћеръ отрчи, донесе є, и преда є предобродой матери Јисусовой, и она є на небо однесе. Кодъ матере Божје девойчицы овой врло є добро на небу было. Она є тамо ѕла колачиће белѣ одъ снега, и слађе одъ шећера, и пила є млеко слађе одъ меда, и съ Ангели Божји сиграла се, и тако є пуни четрнайстъ година у найвећој радости живила, учећи притомъ нужне послове, у коима є добро напредовала. Мати Божја жељи знати, єли ова девойка даване ѹой совѣте пріимала, и о томъ, у самоиъ дѣлу, у отсутвию свомъ увѣрити се, јданпутъ рекне ѹой: „Мене важни послови, на неко време, съ тобомъ разставляю. Я на велики путъ одлазити имамъ, и ты садъ сама кодъ куће остати морашъ. Я теби овіи тринайстъ кључева, одъ толико небесни врата повѣравамъ, дванайстъ ти є отворити и видити свободно, но тринайста, коя овай мали кључићъ

отвара, ни пошто да не отворишъ.“ Девойка се обећа, да ће се по заповести нѣйнай владати. Како пречиста дѣва на путъ оде, отварала є она сваки данъ по једна врата, и гледала є обитељи небесне. У свакой є седио по једанъ Апостолъ, у такой славы и сјайности, какву она јошъ до садъ видила ніе. Кадъ є она дванаестъ овіи врата отворила была, остану јошъ забранѣна; дуго се она любопитству свомъ противила, най-после тимъ присилѣна, отвори и тринаеста. И како се врата отворе, у найвећој ватры и сјайности види свету Троицу, и она се къ той сјайности съ малимъ прстомъ косне, и тай се у само злато претвори, тад' она врата брзо затвори и побегне; срдце јој се у прсима заигра и никако се умирити немогаше. После неколико дана, пречиста дѣва Марія врати се съ пута, небесне ключеве зашти и запыта є: „Но ћерко! еси ли се красоте нагледала?“ — „Самъ“, девойка одговори. — „А еси ли и тринаеста врата отварала?“ — „Нисамъ“ — буде јој одговоръ. Пречиста дѣва Марія погледи у њу, наслони руку свою на нѣно срдце, кое јој є једнако у прсима играло, и опетъ запыта є: „Еси ли забранѣна отварала врата?“ — „Нисамъ“ — девойка одговори опетъ. — „И заиста ниси?“ — „Нисамъ“ — и съ тимъ и трећи путъ слаже девойка. Тада она некако златанъ прстъ, съ коимъ се ова къ сјайности у тринаестомъ небу коснула, опази; и съ тимъ о непослушности нѣйнай увѣри се, и

рекне јој: „Ты си мени непослушна была, и слагала си ми, ты ниси дуже на небу седити достойна.“

Садъ на девойку ову дубокъ, здраво дубокъ санъ нађе, и кадъ се она пробуди, лежала є на земљи подъ једнимъ великимъ дрветомъ, кое є свуда унаоколо, съ млади гости изданцы, као каквомъ стѣномъ, обграђено было. Она се овде као у некомъ затвору нађе, нѣнъ єзыкъ скраћенъ быяше, и она, ни једне речице проговорити немогаше. Дрво є ово было шупље; и она є у той шупљине при зломъ времену седила и ноћу спавала. Коренъ и ягоде быле су јој рана, кое є она, до назначене обграде налазила. У јесенъ, купила є она коренъ и лишће, и у шупље свое дрво уносила є, а кадъ є мрзнути и снежити почело, седила є она у истомъ дрвету преко целе зыме. Ње лепе альине подеру се, и съ нѣ спадну, и тако є она преко целе зыме у скупљномъ лишћу седила, а кадъ є пролеће настало, и кадъ су топлији дани бывати почели, изилазила є она наполъ, и нѣна дугачка коса, покривала є са сви страна као какавъ огратачь.

Єданпутъ у пролеће, кадъ є она предъ своимъ дрветомъ седила, провуче се неко силомъ крозъ густишъ младица до нѣ, и то є био Краль, кои є у шумы овой ловећи зашао био. Краль се ужасне, кадъ у пустыни овой, усамљену ову девойку опази, буде му жао, што она тако у самоћи живи, и запита є, оће ли съ нымъ у нѣговъ дворъ поћи.

Она будући нема, нје му могла ништа одговорити, но съ главомъ знакъ да му, да оће. Краль је на свогъ коня дигне, кући је однесе, и у кратко време, у њу и послове нѣне — она је врло лепо воспитана и научена била — залюби се и за жену узме је. После једне године, Кральица ова млада породи се, и роди сына, комъ се Краль, као сваки отацъ, прворођеномъ свомъ детету, а цела држава, као свомъ Принцу, врло обрадује. Прве ноћи, по порођају, кадъ су сви око нѣ бывши, поспали, покаже јој се пречиста дѣва Маріја и рекне јој: „Садъ ми истину кажи, да си у забранѣна врата дирала, и я ћу ти јзыкъ одрешити, и говоръ повратити, безъ когъ ты совершено задовољна быти неможешъ. Будешъ ли пакъ упорна, и истину ми неисповедишъ, то ћешъ твоје изгубити дете.“ — Кральица притомъ остане, да тринайста врата отварала нје, и пречиста дѣва Маріја узме дете и изчезне. Кадъ у ютру данъ осване, и млади Принцъ никди ненађе се, сви дворяни потайно говоркати почну, да је Кральица сама свой породъ изела. Друге године роди она другогъ Принца, и пречиста дѣва Маріја опетъ јој се покаже, и замоли је, да јој истину исповеди; ер' ће, каже јој, у противномъ слушају, и ово дете изгубити. Кральица је и садъ то доказивала, да она забранѣна врата отварала нје, и Мати Јисусова однесе јој и ово дете. У ютру, кадъ се дете ненађе, Совѣтници Краљевски говорили су явно, да

и Кральица и ово друго свое дете изела, и да је, за нечувено ово злочинство, смрћу казнити треба. Но Краль то неверуюћи, и Кральицу врло любећи, ныи умири. Треће године роди она једну Принцезу. Сад јој се опет пречиста дјева Маріја яви, однесе је на небо, и обадва старја сина, кои се съ кругломъ света сиграше, покаже јој, и сад још једанпутъ замоли је, да призна погрешку свою, и да дуже у лажи неостаје. Но Кральица се ни молбомъ пречисте дјве Маріје неумекша, она и садъ при првима своима речма остане. Зато пречиста дјева Маріја спустивши је у њену собу, и треће јој наймлађе дете однесе.

Краль већ ће могао Кральицу свою више бранити. Совѣтници његови и судије државне, говорили су у суду явно, да је Кральица сама сву свою децу послала, да она къ ономъ роду люди принадлежи, кои свою рођену децу пруждију, и да мора смрћу казнити се — а будући да је она нема била, и да себе оправдати ће могла, зато осуђена буде, да се жива на ватры спали. Кад је дакле она свезана, на наслаганой гомили дрва стаяла, и кад је већ ватра, подъ ньомъ, свудъ унаоколо горети почела, срдце се у њој затресе, сузе јој изъ очју потокомъ полете, и она у себи помисли: „О! кад је већ погинути морамъ, то садъ бы драгољубно, само да ми је можно, преблагословеной дјеви Маріји истину исповедила, да самъ и забранјена ми небесна врата отвори-

ла. О! како самъ я ю горко увредила, што самъ слагала, и што юй истину исповедила нисамъ — И кадъ є она то помислила, у истомъ магновеню небо се отвори, и пре-благословена дѣва Марія, наймлађе у нару-чју, а двоє старіј покрай себе имаюћи, къ Кральици съ децомъ спусти се, ватра се сама одъ себе погаси, и она Кральици рек-не: „Ты си истину исповедити тела, теби се грей прашта,“ — и изчезне. Скупљни око губилишта зрители, удиве се чуду о-вомъ, Кральици се јзыкъ одреши, Краль, и ињой и дечици својој обрадује се, и Кра-льица є за целогъ свогъ живота и децу свою и свакогъ другогъ учила, да се старима покоравају, и да никда нелажу.

ОКУМЉНА СМРТЬ.

Народня приповедка.

Сданъ сирома човекъ, имао є дванайстъ сынова, и тако јй є, съ великимъ тру-домъ и мукомъ ранјо. Кадъ му жена и три-найстогъ сына роди, онъ забринутъ истрчи на путъ, и првогъ, кога на путу види, оку-мити замисли. Први, кога є онъ на путу срео, био є сладки Богъ, кои є знао, што

овомъ сиромашку на срдцу лежи, и зато рекне му: „Бѣдни човече! окуми мене, я ћу твоє дете срећнимъ учинити.“ — „А ко си ты?“ запита сиромашакъ. — „Я самъ Богъ,“ добије одговоръ. — „Я тебе окумити нећу, ты имућнима све више дашъ, а сиротиню јопић сиромашніомъ творишъ.“ — Тако є овай човекъ рекао, ер' онъ нје знао, да свемогући Богъ по непостижимой премудрости својой, богатство и сиромаштво разделјує, и окрене се одъ Бога и далъ поће. Идући онъ путемъ, сртне ћавола. Овай га запита: „кога тражишъ?“ — „Кума.“ --- одговори онъ: „а ко си ты?“ — „Я самъ ћаво. Ако желишъ, да ти дете на овомъ свету срећно и богато буде, и да савъ свой животъ у задовољству и радости проведе, то окуми мене.“ — „Куми се ты, съ кимъ си се и досадъ кумјо, я тебе окумити нећу, ты люде вараћъ и на зло навлачишъ,“ и далъ поће. — Мало после сртне га смртъ, и рекне му: „окуми мене.“ — „А ко си ты?“ — „Я самъ смртъ.“ „Ты си найправія, ты неправишъ изъ медъ людіи разлику, теби су сви јднаки, и сиромаси и бога ти, тебе ћу окумити.“ — Смртъ настави: „Я ћу твогъ сына обогатити и чувенимъ учинити.“ --- На то сирома човекъ рекне: „Я ћу дете мое у другу неделю крестити, дођи дакле на време.“ — Смртъ се у то време по обећаню покаже, и детету кумъ буде.

Кадъ дете ово до зрелости доће, доће имъ кума, узме га, у шуму одведе, и кадъ се они

у једномъ усамљеномъ и одъ други люди са-
свимъ удалјномъ месту нађу, рекне му: „Ј
садъ самъ те крстила, обећала самъ отцу
твомъ, да ћу те чувенимъ учинити и обога-
тити, и садъ ти тай даръ даємъ. Ты ћешъ
быти лѣкарь. Кадгдъ тебе къ болеснику
позову, я ћу се теби самомъ, одъ други не-
видима, показати. Видишъ ли ты мене кодъ
ногу болесника, то реци, да ћешъ га изле-
чити, и заложи га травомъ, коју ћу я теби
показати, и онъ ће оздравити. Видишъ ли
ме пакъ чело главе болесника, то онъ є већъ
мой, и онда рецы: „већъ є доцне, овомъ се
помоћи неможе.“ — Садъ му смртъ ту тра-
ву покаже, и рекне му: „Чувай се, да про-
тивъ волје моје што неучинишъ.“

Нис дуго трајало, и онъ буде найчувеніји
лѣкарь у целомъ свету. Ели само болес-
ника видјо, одма є знао, оће ли тай умрети,
ил' ће оздравити. Тако се онъ разгласи, и
изъ дальни земаља, долазили су люди къ
њему, и носили су га, садъ на једну, садъ
на другу страну, и давали су му толико новаца,
колико є зактевао, и онъ се за кратко
време здраво обогати. Дође време, да се и
царь разболе. Царски любимци пошли по
њега, и кадъ є онъ къ болестномъ цару
дошао, запитаю га овіи, оће ли царь умрети,
ил' ће оздравити? Смртъ є Цару чело-главе
стаяла, и лѣкарь є видјо, да већъ никакве
траве нема, коя бы цара излечити могла.
Но онъ помисли, та смртъ є кума моя,
вальда ми ништа учинити неће, ако є прева-

римъ, и цара у наручіе узме, и окрене га тако, да му смртъ кодъ ногу остане, заложи га бржеболѣ травомъ, и царь се придигне и оздрави. Тогъ истогъ дана, смртъ дође къ лѣкару, и рекне му: „Садъ ти праштамъ, но ако се усудишъ и подругипутъ преварити ме, знай, да ћешъ главомъ платити.“ На скоро после разболесе и царева єдиница кћи, и нико јој помоћи ніје могао. Стари царь је плакао и даню и ноћу, и одъ млогогъ плача, готово је видѣл свой изгубіо био, найпосле разгласи онъ, ко нѣгову кћерь излечи, да ће тога наслѣдникомъ своимъ учинити, и да ће му исту кћерь за жену дати. Овай лѣкаръ, незадоволяњъ съ досадъ стеченимъ благомъ и славомъ, опетъ у царски дворъ оде, и смртъ опетъ чеологлаве затече; но онъ и подругипутъ, уздајоћи се у кумство, покуси се смртъ преварити, цареву кћерь у наручіе узме, и учини съ ньомъ онако исто, као што је съ царемъ учинио, и смртъ кодъ ногу цареве кћери намргоћена остане, и съ ужасомъ на свогъ кума погледи. После неколико дана царева кћи оздрави, и онъ је за жену испроси, и у царски дворъ пресели се.

И кадъ је лѣкаръ овай мислио, да је найсрећнији, онда, једно вече, намргоћена кума корачи му у собу, счепа га око пояса, и крозъ помрчину однесе га у једну пещеру, у којој се много міліона кандила виђаше, изъ међу кои, нека лепо гореше, нека се гасише, а нека се на истомъ томъ месту са-ма одъ себе упалываше, и рекне му: „Ты

„Срећни Возаръ.“

Надпись овай толико у ньима любопитство возбуди, да они, како се у чамацъ сместе, желећи о срећной возара судбини извѣстити се, съ ньимъ се у разговоръ пусти. На удивленіе чую они, да онъ съ добиткомъ за превозъ, не само жену свою съ петоро дечице, но и таста и пуницу обдржава и рани. — „И опеть,“ рекне господинъ, „вы себе срећнимъ возаромъ називате?“ — „Я и есамъ срећанъ,“ одговори овай, „но дуго бы траяло, кадъ бы я вама приповедіо, кадъ самъ и како самъ срећанъ постао.“ — Господинъ и госпођа замоле га, да имъ то каже, и онъ слѣдуюћу приповедку почне:

Мой отацъ и моя мати, Богъ да јй упокои, имали су многобройну породицу. После смрти матере моје, пре једно петнаестъ година, умре ми и отацъ, кои є возаръ био, као и я што самъ, и мы смо одма по погребу нѣговомъ, сбогъ некогъ малогъ дуга, наше наслѣдіе, — чамацъ — цело добро наше, продати морали. То є за мене найтеже было; јер' я самъ у превозу већь одъ неколико година место отца мога заступио био, и у доброй надежды, да ћу съ добиткомъ одъ превоза, ужитакъ заслуживати моћи, оженимъ се, и съ тимъ у много већој оскудости одъ све браће моје, наћемъ се. Но и у највећој оскудости мојој я непаднемъ у мало-душіе. Я намислимъ труде мое усугубити, да бы само изгубљни чамацъ искупити

могао. Я одемъ къ томъ човеку, кои га є за петь гвінеа прикупіо быо, и одкріємъ му мое намѣреніе. Онъ се насмеє, кадъ чуе, гди я о купованю говоримъ; а новце текъ у будуще заслужити мислимъ. Међутимъ, онъ ме опетъ увѣри, да ћу я, исти чамацъ, јошъ съ неколико крайцара єфтиніе, то єсть, за петь фунти штерлінга добити, кадгодъ у станю будемъ ту суму исплатити. Ко є быо радостній одъ мене? Я га замолимъ, да онъ, исти чамацъ, никомъ другомъ непродає, и съ брзи корацы, у малу мою колебицу полетимъ, да моїй жены, коя є сбогъ тогъ до-гађая, кои намъ се одма, у првой години састанка нашегъ догоđio, врло оскорблѣна была, радостанъ гласъ однесемъ. Она є была млада, здрава, вредна и лепа, а и я самъ быо здравъ, крѣпакъ и трудолюбивъ. Мы ѿмно онда єдно друго тако любили, као сами нашъ животъ. Шта намъ є онда тешко быти могло?

Мой покойни отацъ обично є нама говоріо; Деџо! будите праведни, послове ваше прилѣжно радите, и съ стеченимъ новцемъ штедльиви будите, и тако васъ Богъ никогда оставити неће, нити ћете кадгодъ у оскудость пасти. Правило ово мы ѿмно као какво благо сачували, и моя се жена, исто тако, свето по нѣму владала као и я. Съ трудолюбіемъ и штедњомъ, я самъ одма, како самъ ю узео старе нѣне родителѣ по-мало подпомагати могао, кои, сбогъ своеј старости нису толико заслужити могли,

колико имъ је потребно было. Но после смрти могъ отца, они су сасвимъ на момъ лебу были. Я самъ ныи као мое рођене родитељ любio, и могу казати, да је брига та у мени, ныи пристойно обржавати, за мене нова мамуза — надпетица — была, пре несмирити се, докъ чамацъ на novo себи неприбавимъ. Я станемъ у службу као мали башчованъ кодъ нашегъ Спајe, и са свомъ мојомъ снагомъ, копао самъ и друге послове у башчи радио, а жена моя, при свакомъ праню кошуља, и други кућевни послова у двору, и са швомъ, предивомъ и плетивомъ кодъ куће, заслуживала је приличне новце. И мы смо већма пазили на време, него на same новце. Ни једно магновенje нисе намъ у залудъ протекло, у време радија, наши су стари, на децу нашу пазили. И тако, не само, да смо се, спрођу стаяња нашегъ, лично ранили, но сваке намъ је неделј по неколико крайцара притицало. Мы узмемо једну кутју, и наумимо, сваке неделј по коју крайцару у њу оставити. Есмо ли мы срећнимъ каквимъ случајемъ, кои новчићи више него обично заслужити могли, то опетъ више, одъ обичногъ нашегъ трошка трошили нисмо, но све смо за искупу чамца штедили. Колико намъ је тежа кутја бывала, толико је нама лакше на срдцу было; јер сваке неделј све смо се ближе къ нашей цѣли приближавали. Истина, да је то нама споро ишло, и да намъ се породица наша умложавала, но съ тимъ намъ је и радость

намѣреніе мое сообщимъ. Но она ми нато каза, да є сама већь покушеніе учинила, и милостивогъ господина, са свомъ нашомъ готовносћу понудила, и да є съ тимъ у нѣму юшь већу сумню и ярость возбудила, мислећи онъ, да нама ніє могућно было, съ толикомъ ситномъ дечицомъ нашомъ, праведнимъ начиномъ толику гомилу новаца стећи; но да є то остатокъ одъ потрошene банкноте, кою є онъ изгубio; и да є предложеніе ово нѣга нато навело, да мене дотле у тавница држи, догодь му се цела банкнота неисплати.

Можете себи представити, настави во-
зарь далъ, како самъ се здраво уплашио, кадъ
самъ ову новину чуо, и протекло є неколико
сати, докъ самъ се съ тврdomъ вѣромъ мо-
юмъ къ Богу повратio.

Шесть дуги неделя чамio самъ я у та-
вница. Но мене є већма, него ли и сама та-
вница, мисао та мучила, да самъ, са свима
моима, невинимъ начиномъ, поштено име
изгубio, и да моя бѣдна семея одъ глади
умире. Често самъ у превеликой той туги
моїй у малодушiе падао. Но кадъ тужни овiи
шестъ неделя протеку, искусимъ я, да Богъ
никога, когодь се у нѣга крѣнко узда, не-
оставля, и да онъ обычно и рано помаже.

И то се овако дододи: Еданъ одъ они
служителя, кои су самномъ заедно у башчи
копали, неколико магновенiя доцniе, за
мномъ, тимъ истимъ путемъ, на свой посао
долазећи, мномъ (?) изгубљни бућеларъ

нађе; и у то искушеније падне, да га себи задржи; чувши одма, како је у башчу корачио, да самъ я подъ подозрѣнијемъ. — На тай начинъ, можешъ ты, да, мислио је онъ у себи — ту суму новаца безъ опасности прикрыти, ако се само съ менянѣмъ кое време задржишъ.

Но предромишенїе ово непомогне му ништа. Господинъ је мой при случаю овомъ велику ларму начинјо, и више је трговаца на исту банкноту пазило. Злочинацъ тай нађе на једногъ многоговорљивца, кадъ је банкноту променути тео. Трговацъ тай яви то моме господину, и овай одма служитеља затвори. Онъ истину исповеди, и я се мое тавнице освободимъ.

У сбунѣнїй радости одлетимъ я къ колебици мојој. И јду самъ радость, видећи опетъ мое, съ благодарносћу къ Богу, који је невиность мою предъ светомъ открио, једно по сата уживао, кадъ опетъ къ милостивомъ господину позванъ будемъ. Жене и деца моя почну наново плакати; јер' они немогоше се отца, когъ одъ шестъ недеља видили нису, до ситости нагледати. — Милостивомъ господину врло је жао было, што је мени неправду учинјо. Я самъ морао као какавъ кућевни прјатељ нузъ њега на софу сести, и съ њимъ тежа пити. Но изясните ме, молимъ васъ, рекне онъ найпосле, како сте могли вы до толикогъ капитала доћи, сбогъ когъ сте кодъ мене у подозрѣније дошли были? — Я му све приповедимъ редомъ, и кадъ, о

самой банкноти, и о радости деце мое, кадъ
самъ имъ банкноту показао, говорити поч-
немъ, и како самъ я ньима казао и изясніо,
да се нађене ствари притяжателю повратити
мораю, полете му као бисеръ сузе изъ очію.
Онъ устане, банкноту донесе, и съ найлю-
бкімъ пріятельскимъ гласомъ пружи ми у
руке. — Ваше деце! рекне онъ, да небы
суетна радость была, примите ову банк-
ноту, и сматрайте ё, као малу накнаду, за
неправду, кою сте одъ мене претрпили, и
као награду честности ваше.

Сзыкъ ё мой быво свезанъ. Я му нисамъ
благодарити умео. Я самъ съ умомъ вењь
кодъ куће быво. Любезни господинъ примѣти
мое неспокойство, и одма ме одпусти. Ніє
нуждно да вамъ описуемъ, какву самъ ра-
дость кући однео. — Мой први коракъ буде
къ освоеню отчиногъ ми чамца.

Но я изъ мога искуства казати могу, да
є залогай собственимъ трудомъ стечени мло-
го слађи, него све, што намъ наслѣдіемъ
у талъ дође, и да за честность, кою самъ
приликомъ изгублѣногъ бујелара, за изгублѣ-
ну држао, и данась јопшъ награждаванъ
бывамъ; єр' богати путници, кои се моимъ
чамцемъ послуже, за любовь овогъ догађая,
кои ё у целомъ овомъ предѣлу разглашенъ,
обично више, него што ё за превозъ опре-
дѣлено пруже ми, и съ тимъ се я у томъ
стану нализимъ, да сиротиню безплаће, или
за полакъ плаће превозити могу.

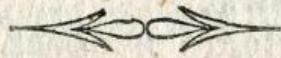
Господинъ и госпођа, кои су у приповеданю овомъ особито задовољство нашли, рекну му: Вы право имате, што се Срећни Возаръ називате, и кадъ на другу страну рѣке пређу и на суво кораче, за поучителну ову забаву, коју имъ је возаръ съ приповедкомъ својомъ учинјо, съ јднимъ знатнимъ обдаре га поклономъ. А будући, да су они после тогъ времена, съ породицомъ возара у познанство дошли, то и овой сваке мале угодности покажу; — снабђевајући децу съ полезнимъ књижицама и разнимъ лепимъ альиницима, а изнемогле старе до гроба вкуснимъ ёломъ и добримъ напиткомъ.

Но они су и то жельно знати желили, шта се съ онимъ служитељмъ, кој је невѣрносчу својомъ, свога друга, у тако велику тугу бацјо био, догодило. Они се извѣсте, да је онъ, на велику особито возара молбу, после краткогъ затвора, у свободу стављенъ и опетъ у службу пріимлjenъ био. Овай је свомъ господину представјо, да невѣрни тай налазачъ (?) небы у искушеније дошао био, да онъ, кој је найпре буђеларъ нашао, изъ несмотрености тай у гола недра метуо није; да се ништа догодило небы, да је онъ банкноту одма у дворъ однео, и да је није до сутра данъ при себи задржао; да је нѣговъ другъ у својој младости рѣаво воспитаније можда имао, и да је съ тимъ, неимајући у свомъ срдцу правогъ страха Божјегъ, у то искушеније лакше пасти могао,

да себе паденіемъ невинога обогати. Съ задовольствомъ и то назначавамо овде, да є погрешка ова, и великодушіе возара, тако дубоко впечатлѣніе у истомъ налазачу учинило, да є онъ ово живота правило:

Што нежелишъ други да т' уради,
И ты оно другомъ неуради.

не само надъ свои врати надписао, но одъ тогъ часа найсветіе по томъ владао се, и то су дечица нѣгова на паметъ научити, и више пути на данъ очитати морала. Златно ово правило, чрезъ приповѣђени случай, у целомъ овомъ предѣлу, нову важность добије. Родительи чесће су децу свою нато опомнијали, и уобучавали јй; да при свакомъ послу себе запытаю: Бы ли ньима мило было, да браћа, сестре, и другови, съ ньима тако поступаю, као што они обычно съ ньима поступаю. Мѣстніи пакъ свештеницы, съ већомъ ревностю препоручивали су правило ово: Все что еже хощете, да творять вамъ человѣцы, творите и вы имъ такожде.

СДНОСЛОЖНА ЗАГОНЕТКА.

Ма да с' печемъ,
Што да стечемъ,
И што стечемъ
Да се печемъ
Да ми неукраду,

Кадъ у тебе,
Спратимъ себе,
Све ми драго,
Мое благо,
Онда непомаже.

Кадъ безгласно,
Прво писмо
Избацымо
И кадъ само
Проча три читамо;

Онда самъ ти
У совѣсти,
Ил' немирањъ;
Ил' спокояњъ,
Често и правъ страдамъ.

ДВОСЛОЖНА ЗАГОНЕТКА.

И на земли и воздуху,
Пу земли и облаку,
И у целомъ живимъ свету,
У средъ зиме и у лету,
Кадъ годъ оћешъ, я ти могу,
Учинити ползу млогу.
Створена самъ пре Адама,
Слама ми є сладка рана,
Кудъ годъ прођемъ, трагъ ми с' знаде,
Я све ждеремъ безъ параде,
Сребро, злато, люде, марву,
Жито, ёчамъ, зобъ и траву,
И све друге суве ствари,
Мой желудацъ брзо свари.
Целомъ свету я самъ страшна,
Вредовита и опасна,
И опетъ самъ свакомъ мила,
Свимай нуждна моя сила.
И ма да самъ врло стара,
Човекъ опетъ мене ствара,
И зими ме врло люби;
Ср' безъ мене животъ губи.

* * *

Но кадъ мене ты протресеши,
Слогъ ми други напредъ метешъ,
Онда сасвимъ друго значимъ,
Съ марве рђу брзо свлачимъ.

Нетражи ме по градови,
Већь поляма и лугови.
Найлепша самъ у пролеће
Кадъ крозъ лишће пружамъ цвеће.

ЛАВЪ И КОМАРАЦЪ.

Лавъ разяренъ јданпутъ крозъ шуму проће, сва животина у страху уклони му се съ пута, јданъ само комарацъ предъ н ћа изиће, и на удвой позове га. Съ презритељнимъ смејомъ лавъ нато пристане. Комарацъ брзо у носъ улети му, и тако га бости почне, да је лавъ у яности са собственимъ своимъ ногтима разкровавио се, и после дугогъ сустаногъ кострешења, найпосле признати морао, да је побеђенъ.

Съ побеђомъ овомъ комарацъ се возгорди, и поити себи равнима, и свима у шумы, славу свою обзнати.

Но у итости неопазивши мрежу паука, у ту се уплете, гдје му смртъ у толико жалостнја буде, у колико је гнусни овай други непријатељ одъ првогъ побеђеногъ быо.

ПРОДУЖЕНИЕ ФІЗІКЕ.

Б.) О СВѢТЛОСТИ.

97. Нови єстествоиспытатели какву стіхію по-
сле воздуха у редъ ставляю ?

Свѣтлость.

98. Одъ куда свѣтлость добивамо ?

Одъ сунца, месеца и ватре.

99. Ватра и свѣтлость, ели то све єдно ?

Ніє све єдно, но то су сасвимъ раз-
личне у єстеству ствари.

100. Дѣйствує ли свѣтлость на сва тѣлеса *)
єднако ?

Тѣлеса нека непропуштаю крозъ себе
свѣтлость, но одъ упираюће у ныи свѣтло-
сти сѣнку — ладъ — за собомъ праве, као
н. п. камень, дрво, земля, и. пр. и овака
тѣлеса називаю се непровидна — undurch-
sichtige, átláthatlanok. — Друга тѣлеса свѣт-
лость крозъ себе пропуштаю, као н. п. вода,

*) У такомъ смыслу узети треба, као што є у кн. П.
Пріят. Серб. Млад. подъ вопросомъ 4-тимъ казано.

стакло, ракія, и зову се провидна — durchsichtige, pellucida. — А нека свѣтлость одъ себе одбіяю, као и. п. углађени металъ, отгледало, и пр. и естествоиспитательи наричу ово одбитіемъ свѣтлости — die Zurückgralung, reflexio: — Запаливаюће пакъ стакло, наочари, и перпекстівъ, зраке свѣтлости особитимъ начиномъ скупляю, и крозъ себе пропуштаю.

101. Шта ћешъ намъ о сѣнки казати?

У какво годъ непровидно тѣло сунце са свои зраци упре, то свако на другой страни сѣнку — ладъ — за собомъ имати мора. У ютури и у вече, кадъ сунце косо на тѣлеса зраке свое управља, сѣнке су дугачке, а у подне, кадъ сунце праве зраке свое управља, сѣнке су краће. У Африки, и свуда око равнителя — екватора — сѣнка є у подне людма подъ ногама. Свако тѣло мора свою сѣнку имати. Свака є сѣнка црна. И одъ самогъ белогъ ліліјана и одъ свакогъ белогъ цвета сѣнка є црна.

102. Какву ползу одъ свѣтлости имамо?

Свѣтлость людма врло велику ползу и услажденіе причинjava. Безъ свѣтлости довека бы у помрчини были, и никакво небесно появленіе видили небы, нити бы съ тима очи наше услаждавали.

103. Какво є оно воздушно появленіе, кое се кодъ нась у предѣли потиски и у дольной Мађарской кадкадъ появлює?

Ово є оно красно появленіе, кое наши Серблы овако называю: Баба тера коз-

лиће, и оно особито дивни изгледъ има. Лети, кадъ є лепо и чисто време, даню, оку нашемъ тако представля се, као да є предъ нама стоећи пространи предѣлъ савъ са силномъ таласећомъ се водомъ покрывенъ, и да су сва предъ нама стоећа дрва, кристине, зданія и цркве водомъ обливене и потопљене. Кадъ путникъ изъ далњи земаља, комъ дивно ово воздушно појавленіе познато ніє, у Банатъ дође, при првомъ виђеню појавленіја овогъ ужасне се, и забрине, како ће преко тако разширени вода прећи. — Но што се ближе онъ къ месту ономъ, на комъ є појавленіе ово угледао, приближује, то оно мало помало изчезава, и све далъ одъ нѣга удаљава се, и онъ у место вода, на красне поляне и ливаде наилази. Овако исто воздушно појавленіе путници су и у Асіи у песковитима пустыняма примѣтили.

104. А шта намъ јопъ свѣтлостъ производи?

Свѣтлостъ намъ и разновидне боје причинјава, а главни боя, као што се то у одбјану, сунчаны зрака на дуги видити може, има седамъ: црвена, загасито жута, зелена, загасито плаветна, отворено плаветна, и любичична.

105. Коимъ начиномъ свѣтлостъ боје производи?

Какве зраке кое тѣло одъ себе одбја, таку намъ оно очима нашима боју показује. Н. п. кое тѣло само црвено зраке одъ себе одбја, то намъ црвено очима нашима представља, и т. д. а кое тѣло све зраке одъ себе

одбія, то є бело. А кое ни єдну зраку не одбія, то є црно.

106. Изъ правила овогъ, шта можемо мы на ползу нашу употребити?

То н. п. да є одѣло беле бое, кое топлоту у себе непріима, за лето найболѣ, а црне бое одъ сви други найгоре.

107. При уредбы овіи, у чему се найдиша Божія благость и премудрость показує?

У томъ, што є небо у плаветной, а земля у зеленой бои обучена; ер' бое ове човеческимъ очима не само да шкодльиве нису, него ій и укрѣпляю.

* * *

108. Осімъ воздуха и свѣтлости, има ли юшъ што, што нашу землю окружава?

Има, и то є вода, коя сама по себи, єдну света стіхію сочинява.

109. Есу ли све воде єднаке?

Нису. Има вода различити, као н. п. вода морска — коя є зелена, слана, и непитка — рѣке, извори, копаны бунары (?), метална и кисела вода.

110. Какву ползу мы одъ воде имамо?

Мы бы безъ воде за мало дана живити могли; ер' небы имали што пити, нити бы съ чимъ лебъ месити, ела кувати, и нечиста одѣла наша прати имали. За наше здравлѣ, и за подмлађиванѣ крви наше, вода є най-

полезнє средство. Вода окреће воденице. По ньой се возу млоге лађе, у ньой живи неизброяма животыня, кою мы на ползу нашу употреблявамо. Съ водомъ гасимо ватру. Изъ морски вода и бара дижу се млога испаренія, и горе у воздуху у облаке претвараю се, кое ветаръ на све стране растерує, и коя после у виду кише усеве наше залива. У воды рости сунђеръ, роди бысеръ, и млоге рыбе и рацы умложаваю се.

111. Гди се вода на земљи найвише задржава?

У морскимъ дубльинама найвише. И у свима странама земљи, како ти у рѣкама, барама, потоцима, и извори; и свуда, осимъ само у песковити Азіатически предѣли, воде у избылію има. И у самой утробы земљи воде свуда у избылію налази се, као што намъ то ископани бунари осведочаваю; вода се у земљи сматрати може, као крвъ у човеческомъ тѣлу.

112. Има ли предѣла на земљи, у коима бы люди оскудость у воды трпили?

У Азіи у песковити и у млоги други предѣли, има таки места, где путници исто тако и воду за пиће, какогодь и ёло на камілама носити принуждени су. Овака места за жителји врло су жалостна. Има и кодъ нась у Мађарской близу Балатона едно село Чобанацъ зовомо, у комъ нинайманъ воде нема, и когъ жительи воду за потребу, изъ найближи села доносе.

113. Какву намъ штету вода учинити може?

Кадъ се облакъ провали, као што се близу Будима надъ Сент Андреомъ године 1814. Августа 14. провалю, или у пролеће, кадъ се снегъ отопи, и рѣке преко брегова свои прелю, или кадъ се ледъ крене, онда намъ воде ньиве, ритове, и башче опустошаваю, зданія развалюю, стогодишня и старія дрва изъ корена изчупаваю, и съ таласи кое кудъ разбацују. У овако време и люди и животина у великой су опасности. И овака водена опасность заиста је ужасна, и противъ оваки излива никакве друге одбране имати неможемо, кромъ насыпа, канала, устава и лађа. У овако време срећанъ је онай, кој је у детинству пливати научио.

*

*

*

114. Садъ већь нешто мало о воздуху, светlosti, и воды знамо, юа јошъ четврта стихія?

Ватра, юа се свуда и у свакомъ тѣлу налази.

115. Како је то можно да се ватра у свакомъ тѣлу налази, кадъ је мы невидимо?

То је истина, да мы ватру само онда видимо, кадъ је она упалѣна, но топлоту нѣну мы свуда осећамо; изъ тогъ дакле физически дознаемо, да у свакомъ ономъ тѣлу, кое и найманѣ топлоте у себи има, ватра сакривена быти мора.

116. Шта топлота ватре у естеству производи?

Производи то, да у естеству све живи, движе се, расти, и цвета. Свако оно тѣло,

коє се ватрене теплоте лишава, постає мртво, као што се то на води видити може, коя зими, лишаваюћи се топлоте смрзва се; но како се разблажавати почне, то и она одма раскравлює се, и у течность обраћава.

117. А шта ватра подъ земльомъ сакрывена производи?

Она, садъ на јдномъ, садъ на другомъ месту, садъ јданпутъ, садъ ивице пути землю затресе, и пробіє; и съ тимъ земљетресе и ватрублюваюће горе производи. Но ватрублюваюћи гора у дужавы нашей — хвала Богу — садъ нема.

118. Како се ватра оживити, подпалити, или јединимъ словомъ, како се очима нашима видимомъ учинити може?

То быва на четири начина, 1.) Ударомъ и тренѣмъ; као н. п. кадъ се ладно гвожђе за дуго кує, упали се, осовица кадъ се брзо точакъ око нѣ окреће упали се, два дрвета једно о друго яко трвена упале се, — овако диви люди ватру подпалюю — ; оцило о кременъ јданпутъ само ударено варнице дає: — и овимъ се начиномъ кодъ насъ ватра највише подпалює. 2.) Упальиваюћимъ стакломъ, које сунчане зраке скупи, и подметуто тѣло упали. 3.) Смешана разна тѣлеса, као н. п. кречь и вода — барутъ сумпоръ и вода упали се. 4.) Съ јединимъ тѣломъ могу се млога друга подпалити. У садашнѣ време изнашла су се млога разна подпальиваюћа средства, коя се у свакој готово трговини

за мале новце купити могу. Ватру подпалити и угасити, на целомъ овомъ земномъ кругу, само єдни єдити люди знаду.

119. Какву ползу одъ ватре имамо?

Врло велику. Она намъ у помрчини свѣтли, съ ньомъ зими собе угревамо, лебъ печемо, и єла кувамо, съ ватромъ се метали растопляю, — и разне увеселителне забаве праве.

120. Какву намъ штету ватра учинити може?

Она намъ куће и щтале, пластове, и целе шуме у пепео обратити може. Често млоги люди и млога животыня у ватры свой животъ изгубе.

121. Како се мы одъ ватре сачувати можемо?

О томъ нась слѣдуюћа правила уче:

1.) Пре, него што легнемо, или у вече кудъ одъ куће одемо, найпре огњиште добро почистимо, и обчистимо, ватру добро запрећимо, и куйнска врата забравимо, и чуваймо да мачке къ ватри недолазе; ёр' оне радо око ватре леже, и лако намъ несрећу и штету учинити могу. Кресиво свагда у добромъ поредку држимо, заоставшу по кресаню у руци трудъ съ прстима добро изгнѣчимо, и на безопасно место оставимо. Ноћу у куйни свагда довольно воде имаймо. Къ ватры, псету и мачки приблити се нигда не допуштаймо.

2.) Ако ноћу при свећи што радимо, свећникъ свагда у земляни таньиръ мећимо.

Тако и онда радимо, кадъ се са жишкомъ послужуємо, да намъ одпадши стенаќъ какву несрећу неучини. Очисћени са свеће стенаќъ по соби нигда неразбацуймо, но или га са штипци очистимо, ил' добро угасимо. У кревету нигда непушшимо.

3.) Съ одкривеномъ свећомъ, у онаке стає, у коима се сено или слама налази, коя се лако упалити може, нигда неодлазимо. У потребномъ случају, найболѣ є у стакленомъ фенѣру у таке стає свећу уносити.

4.) Ако нужда изискивала буде, да стає димити, т. е. димомъ кадити морамо, онда у сосуду пуномъ воде, лонацъ са жеравицомъ, у таке стає уносимо.

5.) Съ луломъ по тавану, шталама, и сокаку нейдимо — а ово и пристойно ніє.

6.) У куйни паучину, а у дымнику чађъ често чистимо.

7.) На пећни врати, у пећи, или на пећи сирова дрва нигда несушимо.

8.) Онаки огревъ, кои се брзо у пламень обратити може, свагда помало на ватру мећимо. А кадъ варнице скчу, и мы одъ отгњишта къ сламы одлазити морамо, альину найпре свагда отресимо и пазимо, да коју искру ватре на себи подъ сламу неоднесемо.

9.) Кадъ масть и масло топимо, то у целомъ, а не напукнутомъ суду радимо, и кадъ што у врелу масть метути имамо, то є свагда найпре съ ватре скидаймо, и тако у ю потребну стварь мећимо. Ако бы се масть случайно упалила, то далеко буди одъ нась

та мисао, да је водомъ гасимо; но воздухъ одъ нѣ затворимо, т. е. заклопцемъ покримо је, или је у ладанъ гаръ проспимо, или у ю прашину ил' брашно бацымо, или што друго, чега се найпре доватити можемо.

10.) Кадъ свинѣ колѣмо, то далеко одъ куће прљимо ји, и заоставшу сламу тамо оставимо, кући ненссимо је.

11. Гаръ, кој съ огњишта скланямо, држимо га за неко време на такомъ месту, на комъ се ништа упалити неможе, а кадъ смо увѣрени, да је сасвимъ угашенъ, онда га на одређено место бацаймо.

12.) Негашенъ кречь, гди лако покинути и угасити се може, неоставляймо.

13.) Влажно сено, и рану, у врло велике пластове несадеваймо; јер' влажна рана и сено, у велики пластови и камарама садевено лако се ужећи и само изъ себе пламень избацити и упалити може. И голубія поганъ, гди је дебела може се лако упалити, исто тако куделя и ланъ, и о. п. Оваке ствари кадкадъ треба разметати и сушити. Куделю у пећи сушити, врло је опасно. Зато је бой обрану куделю непокиселјну на друго прољеће за радњу оставити.

14.) На непаметной децы, слепцемъ, піяницама, ветреняцима и здраво старымъ людма ватру никда неоставляймо, и кресиво неповераваймо имъ. Децу јошъ изъ малена, кадъ се съ ватромъ сиграю, внимателномъ творимо, да је велика несрећа постићи може, ако ватру чували небуду. На

птице, кое на кућу слете, никада непуцаймо; јер' је сбогъ такогъ лова, неизбрено млого кућа у пепео обраћено.

15.) У сватови и другомъ веселю, свагда по једногъ зрелогъ человека одредимо, кои ће на ватру пазити. Добро бы было, да се пушанъ изъ пушака, при овакимъ приликама са свимъ изостави. Цела су села више пути, сбогъ оваки забава погорела: зато чувајте се о любезніи младићи! и Богъ ће васъ чувати.

16.) Кога је годъ можно нека кућу препомъ покрје.

17.) Челядъ нашу и онда, — кадъ никакве несреће нема — у разговору запитиваймо; кадъ бы се сачувай Боже! изъ ненада ватра додогодила, шта бы они найпре изъ себе изнели, и гди бы изнешене ствари склонили? На кое гледајући, врло велике и тешке ковчеге — сандуке — ормане неправимо, по толике, што једанъ, или найвише двоица кренути, и у нужды лако наполь изнети могу.

18.) Садъ већ има противъ ватре заведења — у коя, ко кућу и добро свое — за мале новце — запиште, ако му исто записано добро по несрећи после изгоре, заведење то сву му штету одма наплати. Паметно дакле сваки онай учини, кои кућу и добро свое у ово заведење запиште. Но опетъ бы нужно было, да свако общество, и сваки спаја, орудја имаду, съ коима се ватра брзо погасити може, и да та орудја, на скло-

нѣномъ месту чуваю. У велики градови, при гашеню ватре, употребляю вѣнь изъ асбетскогъ камена сготовлѣне альине, кое се упалити немогу.

122. У прилики оной кадъ се што упали, шта намъ радити треба?

а) Найпре и найпре изъ све снаге викати — ватра! — да сосѣди на помоћь дотрче.

б) При гашеню ватре єданпутъ за свагда запамтити треба, да намъ є найпре и найпре ватру одъ воздуха затворити нуждно, и ово, ма коимъ начиномъ, коимъ є пре можно, учинити дужни смо. Воздухъ є ватры рана, и ватра, ма да є каква, како се воздухъ къ ньой приближити неможе, одма се погасити мора. Тако и. п. кадъ бы у собы или другомъ каквомъ тесномъ месту ватра ускрслла, врата и прозоре одма затворити, ватру дебеломъ каквомъ мокромъ понявомъ покрыти, на ню песка, блата, и о. п. набацати и тако воздухъ одъ нѣ отерати треба.

в) Ако бы се ватра ванъ куће твоє додогила, одма на помоћь трчати, но и на твою кућу пазити треба ти. Прозоре и врата съ куће поскидати, или ій съ блатомъ замазати, или, ако су ти капцы гвоздени, затворити ій, и на покрываочь куће, поквашене или у блато умочене поняве разширити вали. У овакомъ случају, сосѣди треба єданъ другомъ, гдје є найвећа опасность, съ понявама да послуже. У сушно времо, сви сосуди съ водомъ пуни да су ти.

г) Већу децу одма у шталу послати треба, да марву пуштаю, и у полъ истераю. Подъ свободни воздухъ изнешено покућство чувати морашъ; јр' у овакимъ догађайма, изъ међу скуплјеногъ народа, често и тако неваляли люди налази се, кои су къ ватры найвише зато дотрчали, да у той забуны што склоне и украду.

д) Ако се случајно у то време, кадъ ти се но несрећи кућа запали, у собы наћешъ, и наполъ избећи неможешъ, покры се съ поквашеномъ свиленомъ марамомъ, и тако се одъ дыму угушити нећешъ, или ма какву, више пути присомићену мараму свежи себи на уста и на нось.

с) Ако бы се по несрећи кои човекъ у дыму угуштio, то такогъ — како се къ нѣму доћи узможе — на свободни воздухъ изнети, на нѣму све одѣло раздрешити, главу му на голу землю наслонити, и свећво тѣло ладномъ водомъ поливати треба. — Шта се пакъ далъ у овакомъ случају радити мора, то искусни лѣкарь найболъ знаду, по које одма послати, присутствујући дужни су.

Последня є стіхія земля, о коїй ъemo на другомъ месту говорити.

ПЛАЧЬ
за добрымъ другомъ
СВЕТОЗАРОМЪ ИЛИТЬ
Текелинимъ Питомцемъ,

При Університету Пештанскомъ бывшемъ II. године
 Любомудрія Сліпшательмъ у 21-ої години свого жи-
 вота у родительскимъ обятіяма у Санади З-негъ Мар-
 та 1843. године у вѣчность преминувшемъ.

О да гласа за ме грозна ,
 Што на жалость данась дозна ,
 Мили мой другъ да с' престави ,
 И житейска сва остави .

При виђеню првомъ когъ самъ ,
 У Ангелски счисляво санъ ,
 И за друга избро вѣрно
 Бы му душа м' привержена.

Ср' истина, къ том' и правда,
 Честность, ревность къ добру рода
 Бы на нѣму такъ видима,
 Као месецъ медь звездама.

Именяче Светозаре,
 О! да красне твоє даре
 У гробъ рано одно ниси
 Сладіо б' родъ свой съ мириси.

У младости виткой твоій
 Већь с' даръ дао Майки своій,
 О коїй си съ браћомъ равномъ
 Говоріо с' силнимъ жаромъ.

О да красна друже знака,
 Мила да т' є была Майка *)
 Да с' свомъ душомъ родъ любіо,
 Да с' примѣранъ Срблъинъ быо.

И на твоє красне даре,
 Незнамъ, Парке зашт' с' разяре,
 Защт' ти дичанъ животъ скрате,
 Пре времена у гробъ спрате.

*) У числу 47. Народ. Новина г. 1842. читамо, да є покойникъ, бывши у числу Пожунски учени се Србали, по могућству свомъ на тамошњу Србску Бібліотеку мали прилогъ учинјо, неколико крајцираца нѣгови налази се и у кассы Матице Србске, кое є вищеречена младежъ Пожунска у истој години Матице приложила.

Сребровласногъ отца твога
 Серблѣмъ добро познатога,
 Зашто тако уцвелише,
 Майку запт' непоштедише.

Цѣломудри о голубе *)
 Та погледай око себе,
 Как' ти отаць, мати плаче,
 На плачъ сродство т' како с' стече.

Ал' ко плакат' онда неће,
 Мирисаво кадъ му цвеће,
 Злобна рука пре времена
 С' свимъ изчула изъ корена.

Ко за благомъ плакат' неће!
 А има л' гди благо веће,
 Одъ учтива, смерна, честна,
 Добра, мудра, вредна сына?

*) Професоръ Поеziје у Гімназіуму М. Єорезіополскому, Чест. Г. Вартоломей Фаркашъ, изяснио се предъ многомъ господомъ, да є кадгодъ запитанъ био, какавъ є Ангелъ, да небы знао одговорити; а садъ, да бы на питанї то, блађенопочившегъ Светозара, свога у г. 1841. ученика представio и рекao; ево у виду благообразногъ младића совершена Ангела. Преч. Г. Јоанић Вуић К. Асс. Намѣст. и Катихета у истомъ Гімназіуму, свагда є примѣрио поведенiе покойника похваливао.

Тужна майко Светозара,
Я знамъ да ти с' срдце пара,
Кадъ помислишъ: ту в време,
У комъ ѳачко лакша с' бреме.

У комъ ѳацы хите майцы,
Майка лети на с'сретъ децы,
Дат' Светоэаръ неће доћи,
Да му на с'сретъ нећешъ поћи.

Скорбни отче друга мога,
Светозара любезнога,
Више нећешъ читат' писма,
Одъ дичногъти доброгъ сына.

„**Сладки Отацъ! Желю твою**
Я испуни, — радость юю,
Не б' промено съ царскимъ благомъ,
Што слѣдуемъ твоимъ трагомъ.“

Скорбни добри родитель
Ако е по вашой волы,
Я васъ молимъ неплачите,
И за благомъ нетугуйте,

Смрть немила што вамъ оте;
Већь на гробъ му отидите,
Однес'те му овай венацъ
Одъ Иванскогъ сплетенъ цвећа,

И кажи^тте вашемъ сыну ,
 Другу моме любезному ,
 Да я друго ништ' нежелимъ ,
 Ве^ти^к кадъ умремъ съ нымъ да с' сдворимъ .

у Сегедину 1843. на Иванъданъ

плака о

Светозаръ Миленковићъ

И. г. Любомудрја Слыщатель.

— — — — —

нахутъ юзъ под индюкъ
 чакъ боязъ он је јакъ
 отворенъ џакомъ десетъ
 јакутъ лукъ је јакъ

ПРИПЬВИ НА СВАКИ ДАНЬ МЕСЕЦА МАРТА.

1.

У лажи су врло кратка крыла ,
И ма да је хитра као вила ,
И да брже одъ ветрова лети
На брегъ правде немож' се попети.

2.

Съ разговори весели , шалыви ,
Найвећа се брыга заборави .

3.

Младость намъ є ютро плодоносно ,
У комъ стараймо с' за вече сносно .

4.

Што дик' једань бадава с' усили ,
То снажнијимъ одъ себе оставля .

5.

Кои силомъ щто урадит' хоће ,
На край съ посломъ тешко изићиће .

6.

Мудри люди речи небираю
Већ јй просто у говоръ сливаю.

7.

У одјло невиности
Често с' порокъ облачи,
Да съ тимъ цео светъ прелести
Што на добро наличи.

8.

Понайвише суєта лажъ рађа
И суєта на суєту сгађа.

9.

У альины окрпљной старой,
Нестиди се у цркву отићи,
Већ се стиди у златоубраной,
Ако си е скено съ туђи леђи.

10.

Као ватре злочинства чувай се,
Ер' злочинство кад' тада казни се.

11.

Ко се труди и стечено чува,
Съ малимъ може стећи злата сува.

12.

Кой съ покућствомъ туђимъ домъ свой краси,
Томе брзо побелиду власи.

13.

Што е гадно и срамно говорит'
Неслужи ти на честь оно творит'.

14.

Срамоте се мож' уклонит' лако
Совѣсть твою слушат' будешъ ако.

15.

Освета е зато врло страшна,
Што повуче слѣствія опасна.

16.

Клокотати природно е роди,
Сыне! կути, и послушанъ буди.

17.

Кои добаръ совѣтъ избегава,
При трпези неченѣ одспава.

18.

Кои сгреши па с' поправит' знаде,
Тог' обличит' нико нема правде.

19.

При говору кои с' облизує,
Том' неверуй, съ тимъ лажъ замазує.

20.

Кои друге почитує люде,
Тог' сви други поштую и любе.

21.

Кадъ горделивъ снесе кое ле,
Съ два жуманца мисли свако дае.

22.

Гордость мож' се ухватити лако,
Ер' репъ пружа ванъ свогъ гнъизда лко.

23.

Млоги съ такимъ возносесе даромъ,
Кой у себи нечувствую съ жаромъ.

24.

Правдолюбивъ, миранъ, честанъ кадъ си,
Кодъ куће си свагди, ма гди да си.

25.

Умъreno ко јде и піе,
Тай є весо, и болестанъ ніє.

26.

Еди и піи, ал' подай и гладнимъ,
На мисли: съ тимъ залогай мой сладимъ.

27.

Луде, празне, непросипай речи
Ер' речъ луда врло гадно счи.

28.

Што Створитель зактева, то ради,
Быћешъ блаженъ по Божій правды.

29.

Туђа дѣла немој осуждават',
О свои мож' строго размишляват'.

30.

Добродѣтель съ стидомъ кадъ се сроди,
Одъ камена драгогъ већма с' годи.

31.

Отворене две књиге ти стое,
Бож'ю любовь показую т' кое;
Те су свето писмо и естество,
У обема познаћешъ Божество:
Кое децо! прилѣжно читайте,
И Божјю благость величайте.

С О Д Р Ж А Н И Е.

Страна.

Мартъ	9
Песма по псалму трећемъ	11
Почетакъ пролећа	12
Саса	18
Вѣстникъ пролећа	22
Родино гњиздо	33
Матори курякъ	35
На малу децу пазити треба	41
Стидљивость и Честолюбіе	43
Два надничара	45
Плашљива девойка	46
Несмислена шала	48
Гордость	51
Одъ войничке службе нетреба се плашити	53
Нема девойка. Народня приповедка	57
Окумљна смртъ	63
Срећни возарь	67
Сдносложна загонетка	80
Двоесложна загонетка	81
Лавъ и комарацъ	82
Продуженіе Фіеіке	83
Плачъ за добрымъ другомъ	96
Припѣви на сваки данъ месеца Марта	101

ПРЕНУМЕРАНТИ.

А Д А.

Послани одъ Высокоуч. Г. Георгія Поповића Живописца. Чест. Гд. Гд. Авраамъ Павловић и Стеф. Гайчиновић Пароси. Благород. Гд. Феод. отъ Диранъ. Высокоуч. Гд. Лаз. Кривокућа Учит. Благ. Гђ. Јуліана Манойловић — и Высокоуч. Г. Геор. Поповић Живоп. и Совој. (6.)

АЛЕКСИНАЦЬ (у Сербіи).

Пречест. Гд. Гд. Живадић Милойковић Намѣстникъ Протопресвтерата Алексиначкогъ, за сына Димитрија. Бранко Поповић Пар. Кошевачки. Высокобл. Гд Станисавъ Стефановић Предсѣдатель суда Окружнї Алексиначкогъ. Благородна Гд. Гд. Членъ суда Обрадъ Човић, за сына Міята. Лонгинъ Кишфалубацъ Секретаръ. Светозаръ Десимировић Писарь. Стоянъ Симић Практикантъ. Благоразумна Гд. Гд. Учительни, Јованъ Марковић Алексиначки за кћеръ Иллинку и Андрей Николић Ћићевачки. (9.)

БЕЗДИНЪ МАНАСТЫРЪ.

Послани одъ едногъ безименогъ родолюбца.

Пречестный Гд. Гд. Максимъ Каракони Парохъ Печкански, и Чест. Консіс. Арад. Сосѣдатель. Васілій отъ Байторъ Пар. Печкански. Замфіръ Матоевић и Мовсей Иштванъ Пароси Секусићки. Препо-

добно Братство Манастира Бездина Гд. Мовсей Миковић 2 кн. Гд. Јриње Бјешанъ. Гд. Арсеній Петровић. Гд. Гд. Викторъ Витомировић, и Несторъ Ковачевић Јеродакони. Благон. Гд. Феодоръ Машерић за свое кћери Емілію и Јуліану (12 кн.)

БЕОГРАДЪ (у Сербіи).

Послани одъ Высокопречестнѣшегъ Гд. Гаврила Поповића Архімандрита Враћевачкогъ и Члена АЕМ. консисторіе.

Нѣгово Высокопреосвященство Архієпископъ Београдски и Митрополитъ целе Сербіе, Кавалеръ Господинъ ПЕТАРЪ ЈАНОВИЋ 12. Нѣгово Высокопреосвященство Епіскопъ Тімочки Господинъ ДОСИЋЕЙ НОВАКОВИЋ 3. Высокопречестн. Гд. Гавриљ Поповић Архімандритъ Враћевачки и Членъ АЕМ. Консисторіе. Преподобнѣшій Игуманъ Буковски и Членъ Консисторіе Тімочке Гд. Јосифъ Милевић. — Священство Епархie Шабачке 80. книга.

(97.)

БЕОГРАДЪ (у Сербіи).

Послани одъ Благородногъ и Высокоученогъ Гд. Илје Захаріевићь Директора Гимназије Београдске и Професора, на Пречестнѣшегъ Гд. Арсеніја Предраговићь Протопр. Чанадскогъ.

Пречестнѣшій Гд. Діонисій Поповићь Игуманъ Раванички, и Членъ АЕМ. Консисторіе. Благород. Гд. Димитріе Адамовићь Живописацъ. Высокоуч. Гд. Петаръ Зарићь Професоръ II. Гімназіалне Класе. Благородн. Гд. Танасіе Георгіевићь АЕМ. Протоколиста. Благор. Гд. Сима Петровићь АЕМ. Канцелиста. Высокоученый Гд. Илја Захаріевићь Директоръ Гімназије Београдске и Проф.

Ученицы Песмотворства.

Андріја Николићь. Андріја Петровићь. Димитріе Петровићь. Коста Младеновићь. Михаилъ Ковановићь. Милованъ Поповићь. Никола Јовановићь. Панта Поповићь. Риста Спасоевићь.

Ученицы краснорѣчія.

Васіліе Петровић. Георгіе Мишковић. Мило-
савъ Протић. Никола Петровић. Стефанъ Лонги-
новић. Тодоръ Тодоровић. Тоша Џ. Янковић.

Ученицы III. гімназіалне классе.

Васіліе Маџаревић. Живко Драгойловић. И-
ванъ Томић. Иліја Младеновић. Јованъ Живковић.
Коста Стефановић. Крста Марковић. Миланъ Бог-
дановић. Никола Тодоровић. Ђорђе Јовановић. Еф-
ремъ Грунђ.

Ученицы II. гімназіалне классе.

Алекса Карапавловић. Алекса Пачић. Вучко
Радивоевић. Димитріе Радовановић. Јованъ Р. Ра-
доевић. Иліја Мильковић. Марко Марковић. Ми-
хайлъ Томић. Панта Тодоровић. Радованъ Лаз-
аревић.

Ученицы I. гімназіалне классе.

Аранђель Миленковић. Васіліе Иліћ. Живоинъ
Петровић. Коста Анђелковић. Коста Селаковић.
Лазарь Герасимовић. Матіја Маринковић. Милошъ
Марковић. Міјајло Јовановић. Павелъ Спасић. Пе-
таръ Стефановић. Стоянъ Божковић. и Јаниће
Костић. (57.)

БЕЛА ЦРКВА.

Послани одъ Пречестнѣйшегъ Гд. Арсенія Пре-
драговића Протопр. Чанадскогъ.

Пречестнѣйшій Гд. Веніамінъ Милошевић Про-
тотпресвтеръ Белоцрквански и Чест. Конзіст. Вер-
шачкогъ засѣдатель. (10.)

БЕОДРА.

Благораз. Гд. Петаръ Ковачевић Учитель (1.)

БЕЧЕЙ НОВЫЙ.

Послани одъ Высокоуч. Гд. Неделька Алексиевић Учит. Куманскогъ.

Благораз. Гд. Антоније Алексиевић Учит. Бечейски за сына Шандора и кћерь Мару. Благопоч. Гд. Андреј Дада Житаръ и родолюбацъ. (2.)

БЕЧКЕРЕКЪ ВЕЛИКИ.

Честн. Гд. Даніилъ Станић Парохъ В. Бечкереки, и одлични Сербски Песмотворацъ (1.)

ВАРЯШЪ.

Послани одъ Честн. Гд. Лазара Марковића Пароха.

Честн. Г. Г. Лазарь Марковић Пар. и мѣст. школе Директоръ. Арсен. Николић. Пар. и Катихета. Благораз. Гд. Феодоръ Миладиновић Учитель. Јованъ Жупунски Кнезъ за сына Владимира. Иліја Дачић Ешкутъ. Раданъ Милутиновић Сирот. Отацъ. Феодоръ Недельковић Кројачъ, за сына Ђурицу. Жива Петровић Чизмаръ за сына Вікентію. Софроніје Константиновић Субаша за сына Михаила. Сима Штевановић земледѣль. Коста Феодоровић за сына Димитрію. Васа Џоцинъ цркв. сынъ. Стеф. Лазаровъ Земл. (13.)

ВРШАЦЪ.

Одъ Младена Иліћа клирика.

Пречестнѣйшій Гд. Меѳодій Миланковић Епіск. Протосутгель, Профессоръ Богословіе, и Чест. Конс. Присѣдатель. Пречестнѣйшій Гд. Філіппъ Трандафіровић Протопресвтеръ Вршачкай, и Чест. Конс. Присѣдатель. Благородна Госпођа Єлісавета отъ Миленковић. Благораз. Г. Живка Петровић. Благораз. Г. Агница Стояновић за децу свою Јоцу, Косту, и Милеву. Благор. Г. Христіна Милутиновић за децу свою Нанчику, Філіппа, Сосу и Шандора. Господична Ђула Балой. Благородный и Высокоученый Г.

Светозаръ Пеша Заклети Мађар. Адвокатъ и ц. к. Пост. Майстеръ. Благородный и Высокоученый Г. Лазарь Цвеинъ Адвокатъ, за сына Светислава. Благопочтенородный Г. Г. Трговцы Вршачки. Георгій С. Поповић. Гаврилъ Е. Обрадовић. Димитрій Г. Поповић, и Василій Цветковић Сапун. Высокоучена Г. Г. Клирицы. Светозаръ Поповић Совершени. Миланъ Александровић. Јоанинъ Арсеніевић. Георгій Јконић, и Констант. Фомић. І. год. клирицы. Благопочт. Г. Захарій Завишић Трговацъ и ревностни родолюбацъ, родомъ изъ Петрова Села (19.)

В Р Щ А Џ Ъ.

Послани одъ Высокоуч. Гд. Светозара Миленковића второлѣт. клирика.

Чест. Гд. Савва Бошковић Пар. Избашки. Высокоуч. Гд. Гд. Васил. Живковић, и Феод. Петровић тр. лѣт. к.л. Својмій Атанасіевић, Пет. Рашић, Захар. Стојановић вт. л. к.л. Светозаръ Миленковић, Савва Васић, Улісей Ѓрговић. Васил. Радинъ, Васил. Женаровъ. Мих. Јоановић, и Георг. Станковић пр. л. к.л. Стеф. Табаковић Прав. Слышатель. Алекс. Марковић Ковинацъ любит. книж. Благ. Гђ. Живка Петровић, и Јоанъ Младеновић Учит. Избашта. (17.)

В О Й Л О В И Џ А.

Послани одъ Пречест. Гд. Арс. Предраговић Протопр. Чанадскогъ.

Преподобнѣйший Гд. Феодосій Љрнянски Игуманъ Войловички и Чест. Конс. Темишвар. Суддатель. (16.)

Д Е С К А.

Послани одъ Высокоуч. Гд. Уроша Поповића Учит.

Высокоуч. Гд. Урошъ Поповић Учитель и Солов. Исакъ Тодоровъ ц. сынъ. Лазарь Живковъ за сына Светозара. Јоанъ Старчевић, и Гавра Яничкинъ любит. кињ. (5.)

Т А Л А .

Благородный и Высокоученый Г. Милошъ Кри-
стофоровић Адвокатъ и заклети мѣстный Нотарій.

И Р И Г Ъ.

Послани одъ Пречест. Гд. Дамяна Лукића Па-
роха, и АЕМ. конзіс. Сосѣдателя.

Пречестный Гд. Дамянъ Лукић Пар. АЕМ.
Конс. Сосѣдатель и мѣст. Шк. Директоръ. Благопоч.
Гд. Гд. Петаръ Месаровић. Асекс. Јоановић и Пе-
таръ Симеоновић за сына Стефана, торговцы. (4.)

Ј О З Е Ф О В О .

Послати одъ Чести. Петра Петровића Пароха.

Честнѣйшій Гд. Петаръ Петровић Парохъ. Бла-
городна Г. Еугенія отъ Сремића рођ. Петровић
любителка Читая. Почтенородный Г. Г. Васа Нин-
чић Поглаваръ. Григорій Станковъ Поглаваръ. Геор-
гій Григоринъ Поглаваръ. Андрей Неранцић Касиръ.
Адамъ Димитріевић Ешкутъ, и Лука Бикић за
сыновца Васу. (7.)

КАНЬИЖА ТУРСКА.

Пренумериrани одъ Чести. Г. Аукс. Кнежевића
Пароха.

Честнѣйшій Гд. Ауксентій Кнежевић Парохъ
и Катихета. Высокоуч. Г. Фірићазки заклети Но-
тарій. Почтен. Г. Г. Гавра Остоинъ Кнезъ за унука
Савву. Благор. Г. Г. Стефанъ Бурковић Каснеръ
Стефанъ Јаковић Ишпанъ, Орестій Бараћи Иш-
панъ и Даніјилъ Переић Учитель. (7.)

КАРЛОВО.

Чест. Гд. Гд. Димитр. Џуџић за сына Јоана,
и Петаръ Јаковић Пароси. Высокоуч. Гд. Гд. Діо-
нісій Грућ закл. Нотарій за сына Александра, Геор.

Јорговић Ј. кл. Учит. Благочин. Гд. Гд. Јоанић Павловић Бировъ за сына Исидора. Георг. Џуцић Кајсиръ за сына Кріст. Петар Џуцић Епітр. Јоанић Мажић форш. Ком. за сына Діонісія. Яковъ Поповъ люб. књиг. Васа Ковачевъ за сына Кузм. Яковъ Рацковић Сабовъ. Кузм. Јоановић Кожун. Петар Ђешлић Трг. за сына Александра. Діоніс Јоановић Кроячъ. Јоанић Белић учен. Высокоуч. Гд. Гд. Васіље Белић совер. Філ. и изучени Економъ. Константинъ Јоановић соврш. Філ. и Ісаакъ Белић люб. књиж. Родолюбацъ и Совокуп. (17.)

КАРЛОВЦЫ ГОРНЫ.

Высокопреосвященейший и Высокодостойнейший Господинъ ЕУГЕНИЙ ЮАННОВИЋ православ. Епископъ Гор. Карловачки и пр. пр. Преподобнейший Гд. Севастијанъ Илић Игуманъ Гомирски, консист. Засѣдатель, и Членъ Франкфурт. Башчованскогъ Дружства. Пречестнѣйша Гд. Гд. Протопресвтери. Раф. Бунић Плашки, Притяжат. златне Колайнене. Јов. Прица Корѣнички. Васіл. Лужанић Виличенски. Спир. Личина Кобравски, Притяж. златне Колайнене, и Марко Славнић Глински, сви Конзістор. Засѣдательи. (7.)

КАРЛОВЦЫ СРЕМСКИ.

Послани одъ Пречест. Гд. Пајла Николића Пар. АЕМ. Кон. Засѣдателя.

Преподобнейший Гд. Герас. Новаковић Игуманъ Кувеждински. Преподобнейший Гд. Досієй Поповић Игуманъ Привиноглавски. Преп. Гд. Јанікій Поповић АЕМ. Капеланъ. Пречест. Гд. Пајель Стаматовић Пар. Голубиначки, чест. Конс. архідіец. и Чонградске Вармеће Сосѣдатель, ученогъ Одескогъ Дружства за Повѣстницу и Старину кореспондентный Членъ, ревн. сербски Списатель. Пречест. Гд. Пајель Николић Парохъ Карловачки, АЕМ. Консіс. Сосѣд. и трудолюбивый Екскортаторъ Гімнасіе Кар-

ловачке, ревност. Проповѣдникъ слова Божія и неутрудимый сербски Списатель. Чест. Гд. Гд. Научель Малетић Пар. Карловачки. Марко Любинковић Пар. Добриначки. Стеф. Савковић Пар. Ледниачки. Петаръ Ягеровић Пар. Попиначки. Јоанъ Радоичић Пар. Язачки. Благородный и Высокоученый Гд. Яковъ Гершић Карловачке Гімназіе мюгозаслужени Директоръ. Высокоуч. Гд. Николай Хацић АЕМ. Канцеляриста. Благопочтенородный Г. Г. Лазаръ Јоановић Констан. Константиновић Купцы Карловачки. (15.)

К Е Н Е З Ъ.

Послани одъ Чест. Гд. Димит. Николића Пароха.

Чести. Гд. Гд. Димитрій Николић и Андрей Петровић Пароси Кенезки. (2.)

К Е Т Ф Е Л Ъ.

Послани одъ Чест. Гд. Димит. Николића Пар. Кенезкогъ.

Чести. Гд. Гд. Георгіе Крениковић за сына Јоана Слушателя філософіе, и Николай Николић Пароси. Благораз. Гд. Георг. Алексић Учит. Аћимъ Лупуловъ црк. сынъ. Иса Симеоновъ Турсія. Риста Петровъ и Аћанасіј Перинъ Земл. и люб. книж. Благонадежд. Јоанъ Марковић. Димитріје Субић и Стефанъ Лазић ученицы. (10.)

КИКИНДА ВЕЛИКА.

Пречестнѣйшій Гд. Васілій отъ Стояновићъ Протопресвтеръ Велико — Кикиндски, Консист. Темиш. и више сл. Вармеђа Сосѣдатель. Пречест. Гд. Урошъ Тріфунацъ Намѣст. и Пар. В. Кикинд. Чест. Гд. Софроній Яконићъ Протопр. Капеланъ. Благородный Гд. Лука Кенгелацъ Окружія Велик. Кикиндскогъ велики Судія, Круга Темишвар. г. и. у. школа Кра-

лѣвски Директоръ и више сл. Вармеꙗ Засѣдатель.
Благопочт. Г. Георгій Руссъ Трг. за серб. мла-
дежь 20. книга. (24.)

К О В И Н Ъ.

Послани одъ Благор. Гд. Петра Голубовића
на Пречестн. Гд. Арсен. Предраговића Прот. Чан-
адскогъ.

Благоп. Гд. Гд. Савва Станковићъ. Јоанић Три-
фуновићъ Куп. Благораз. Гд. Асан. Филиповићъ Учит.
Давидъ Ђурчинъ и Конст. Јоановићъ трг. Калфе. (5.)

К Р С Т У Р Ъ.

Послао Честн. Гд. Орестіје Айвазъ Порохъ.

Честнѣйшій Гд. Орестіје Айвазъ Порохъ. Честн.
Гд. Георгій Обрадовски Дяконъ. Благородный и Вы-
сокоученый Гд. Петаръ Поповићъ Закл. Мађарски
Права и Мѣничный Адвокатъ 2. кн. Высокоуч. Гд.
Георгій Айвазъ заклети Нотарій. Господична Екате-
рина Айвазъ. Высокоуч. Гд. Васа Айвазъ Совершени
Філософъ. Благораз. Гд. Єфремъ Степанчевъ Учитель.
Высокоуч. Гд. Марко Папићъ изслужен Нотарій.
Почт. Г. Г. Јова Баширачинъ за сына Савру. и
Младенъ Янчићъ Касиръ. (10.)

К У М А Н Ъ.

Послани одъ Высокоуч. Гд. Неделька Алекс-
сієвића Учителя.

Честн. Гд. Еврімій Секулићъ Пэр. Высокоуч.
Гд. Гд. Стеф. Телечки закл. Нотарій. Неделько Алекс-
сієвићъ Учит. и Совок. Марко Ђурчићъ форшип. Ком. за
сына Јоцу. Дим. Секулићъ Кројачъ. (5.)

МАРТОНОШЪ.

Честн. Гд. Гд. Петаръ Петровићъ и Јоанићъ
Милићъ Пароси. (2.)

МИЛНОВАЦЬ (у Сербіи.)

Пречестнѣйшій Протопресвтеръ Милановачки
Гд. Михаилъ Петровић. Благор. Писарь Среза По-
речко — Речкогъ Гд. Вуле Јаковић. Благор. Учит.
Милан. Гд. Здравко Јоановић. (3.)

МОКРИНЪ.

Честн. Гд. Лазаръ Поповић Парохъ (10.)

НАЂФАЛА.

Чест. Гд. Яковъ Миланковић Парохъ. (1.)

НЕГОТИНЪ (у Сербіи.)

Њего Высокопреосвященство Епіскопъ Тимоч-
ки Господинъ ДОСІӨЕЙ НОВАКОВИЋ з. кн. Пре-
подобнѣйшій Игуманъ Буковски и Членъ консіс. Епар-
хіе Тимочке Гд. Јосифъ Милевић. (4.)

ПАНЧЕВО.

Послани одъ Высокоуч. Гд. Васіл. Марковића
Учит. на Пречестн. Гд. Арсен. Предраговића Протопр.
Чанадскогъ.

Пречестнѣйшій Гд. Константинъ Арсеновићъ
Протопресвтеръ Панчевачки и Чести. Конс. Темишв.
Сосѣдатель. Чести. Гд. Јосифъ Лукићъ. Капел. Бла-
годный и Высокоученый Гд. Константинъ Раићъ СС.
НН. и Філософіе Докторъ, Ц. Кр. Оберлайтнантъ
Аудіторъ Панчевачке Регементе. Высокоуч. Гд. Јоанићъ
Пантелићъ Нем-Банатске Регем. Н. Шк. Діректоръ
Благораз. Гд. Гд. Васіл. Марковићъ Григ. Поповићъ
и Конст. Філиповићъ Учит. Панчевачки. Благопоч.
Гд. Гд. Георгій Варсанъ. Вікен. Костићъ за сынове
Константіна и Николу. Стефанъ Трковићъ за сына
Григор. Димит. Станишићъ за сына Гаврила. Јоан.

Петровић за синове Димитр. и Петра, Трг. Софр. Јоановић за сына Михаила. Алекса Арсеновић за синове Конст. и Андр. Јоани Ђелаковић Андр. Јоановић за сына Светозара. Чизмари. Јоани Ћасапиновић и Јоани Максимовић Ученицы треће нормалне серб. Класе. (21.)

П Е Р Л Е З Ъ.

Послани одъ Честн. Гд. Сумеона Јоановића Пороха.

Честн. Гд. Гд. Пароси. Сумеон Јоановић Перлезски. Стефан Јенаровъ Баравњански. Милутин Јоановић Фаркаждински. Георг. Дридарски Добрички. Димитриј Поповић Арадски. Атанас. Поповић Тителски; Благораз. Гд. Гд. Учительи. Ђисей Димитријевић Перлезки. Јоани Јвтић Перлез. Максим Поповић Тителски. Благопоч. Гд. Сумеон Комлеушки Трг. Фаркаждински. (10.)

П Е Ш Т А.

Благород. и Высокоуч. Гд. Феод. Павловић Адв. више сл. вармећа Сосѣд. више благор. породица Фишкалъ, ревностный Учредникъ Серб. народ. Листва и Полит. Новина, Секретарь Матице Серб. и пр. Благопоч. Гд. Сим. Шићаръ Трг. и Членъ Матице Сербске. (2.)

ПОЖАРЕВАЦЬ (у Сербіи.)

Послани одъ Пречестнѣйшегъ Гд. Јосифа Стевановића Протопресвтера Пожаревачкогъ.

Пречестнѣйший Гд. Јосифъ Стевановић Протопресвтеръ Пожаревачки. Благородный Гд. Добросавъ Здравковић Началникъ Окружія Пожаревачкогъ. Благ. Гд. Ђорђе Атанасковић Помоћникъ Началничества. Честнѣйша Гд. Гд. Пароси. Илія Протић Пожаревачки. Кирилъ Јвтић Пожаревачки. Јоани Нико-

лићь Дубровачки. Милутинъ Николићь Пожаревачки. Ааронъ Новаковићь Пожеровачки. Јоанићь Радивојевићь Влашкодолски. Стојанъ Радивојевићь Првовачки. Андреј Стефановићь Ореовачки. Јосифъ Поповићь Ореовачки. Стефанъ Михаиловићь Породански. Петаръ Радивојевићь Кушилљвачки. Спиридонъ Радивојевићь Поповачки. Арсеніј Живановићь Брзоодски. Јоанићь Букићь Батушки. Николай Поповићь Велико Црнићки. Ёома Протићь Смолянички. Петаръ Путниковићь Сираковачки. Јоанићь Путниковићь Ђасадолски. Яковъ Петровићь Марянски. Јоанъ Глканъ Тополовнички. Стефанъ Петровићь Кисалљвачки. Бранко Димитријевићь Рамски. Стефанъ Поповићь Кличевачки. Димитрије Николићь Костолачки. Антоније Нешићь Брадарачки. — Намѣстничество Рабровско. Пречестный Гд. Панта Јанковићь Намѣстникъ Рабровски. Честн. Гд. Гд. Пароси. Павелъ Јанковићь Мишљновачки. Неделько Поповићь Макачки. Благое Радошевићь Десински. Михаило Радошевићь Средњвачки. Филипъ Поповићь Бикотички. Стојанъ Илићь Великоградишки. Михаилъ Ћеодоровићь Великоградишки. Јоанићь Теодоровићь Голубачки; Елефтерије Михаиловићь Јеромонахъ М Тумана. Милосавъ Рафаиловићь Душмонички. Благораз. Гд. Гд. Учителъ Пожаревачки Мусило Живановићь ст. класе, и Младенъ Дробњацъ мл. класе.

(40.)

Р У М А.

Послани одъ благородне братіе, Господе отъ Младеновићь, Купаца Румски.

Честн. Гд. Ћеодоръ Михаиловићь Адм. Ц. вс. святыхъ. Благород. и Высокоуч. Гд. Гд. Светозаръ Николићь Адв. Јоанићь Казимировићь Канцеліста. Євтімій Дончарићь II. и Андреј Јанковићь I. клас. Учит. Благор. Гд. Петаръ отъ Младеновићь. Братія Георгій и Димитрій отъ Младеновићь Купцы. Поштен. Господична Маріа Станићь и Анна Думозићь. Почт. Гд. Гд. Купцы. Никола Чаркажићь за сына Јоанна. Стефанъ Ђеоргіевићь. Петаръ Лакићь. Ћеодоръ Максимовићь.

Јоанинъ Максимовићъ. Адамъ Георгіевићъ. Васіліе Шиволицки. Васіліе Войновићъ. Начелъ Богдановићъ. Александеръ Чобанићъ. Георгіе Вуинъ. Богославъ Кочачевићъ Ђурч. и Куп. Сумеонъ Миливоевићъ Ђурч. за сынов. Наула. Јоанинъ Філіповићъ Абація. Нет. Тошковићъ Абація. Јоан. Георгіевићъ Абація. Георгіе Димитріевићъ Абація за сына Михаила. Јоанинъ Кошутићъ Чаруб. за сына Милоша. Лазаръ Пантелићъ. Браћа Савва и Стефанъ Кротовацъ. Стефанъ Димитріевићъ Гостопр. Петаръ Васићъ Сапун. Васіл. Поповићъ Сапун Михаиль Михаиловићъ Чизмаръ. Георг. Марко-вићъ Чизм. за сына Јоанна. Ћеодоръ Радићъ Шлос. Тріфонъ Петровићъ Стражмештеръ. — Димитр. Станћи и Сум. С. Станћи ученицы. — Стеф. Јивковићъ. Јоанинъ Петровићъ и Петаръ Клисарићъ тр. Калфе.

(42.)

С А К У Л Е.

Послани одъ Честн. Гд. Петра Купусаревића Пар, на Пречестн. Гд. Арсеніја Предраговића Протопр. Чанадскогъ.

Честн. Гд. Гд. Пароси. Петаръ Купусаревићъ Сакулски. Никол. Предићъ Сакулски Адм. Петаръ Дракулићъ Леополдовски. Благор. Гд. Joseph Zseraviczka k. k. Lieutenant. 2. Благораз. Гд. Гд. Учительни. Триф. Радованчевъ, Црепайски. Јоанинъ Кочоба Баранџански. Савва Болянацъ Сакулски. Благор. Гд. Михаиль Куписаревићъ Стражмештеръ. Почт. Гд. Гд. Ђупци. Васіліе Каићъ. Петаръ Антоновићъ. Петаръ Буковала, и Јоанинъ Дракулићъ. Млогозасл. Гд. Гд. Капрали. Васіліе Савковъ, Савва Торњански, Стефанъ Пантелићъ, Аркад. Драгойловъ и Јоанинъ Бугарски Васіліе Пантелићъ Земледѣлацъ.

(20.)

С А Н А Д Ђ.

Благораз. Гд. Јгњат. Видаковићъ Учитель. Еми-
лія Иліћъ дѣвица.

(2.)

С Е Г Е Д И Н Ъ.

Чест. Гд. Алекс. Вуковићъ, Админ.; Чест. Гд. Дим. Поповићъ, Твак. и Учитель; Поштенородн. Гд. Јов. Стойковићъ Трг. за сина Турицу, срб. школе ученика; Поштенород. Гд. Исид. Дамјановићъ Трг. за сина Александра, срб. школе ученика; Пошт. Гд. Теод. Дамјановићъ, Трг. за сына Танасио срб. школе Учен. Благор. Гд. Геор. отъ Николићъ, Курјалиста и Трг. за сына Василия. Антоније Котоларъ, срб. школ. Ученикъ. Госпођица Александра Маргетићъ. Евица Дебелячкій и Марта Хаџи Теодоровићъ, Ученице.

Высокоучена Гд. Гд. Јов. отъ Миковићъ изъ Шида, Јесей Панићъ изъ Срб. Кањиже, Мил. Јоићъ, II. год. Фил. Слушательи; Сава Бастићъ изъ Риђице, Ferdinand Bohunek изъ Фелдварца, Васил. Поповићъ изъ Н. Сада, Конст. Поповићъ изъ Н. Сада, и Алекс. Иліћъ изъ Санада, I. год. фил. Слушательи; Филозофіје Кандидати: Јов. Петровићъ изъ Ст. Бечеја, и Геор. Влаовићъ изъ Вел. Кикинде; Благонадеждни Младићи: Мих. Савићъ краснорѣчія, и Крист. Иліћъ I. грам. клас. ученици.

С Е Н Т А.

Почт. Гд. Гд. Оома Станићъ Старешина. Стефанъ Станићъ Трг. Јаковъ Крагуевъ Економъ. (3.)

СЕНТ-МИКЛОШЪ ВЕЛИКИ.

Послани одъ Пречести. Гд. Арсен. Предраговића Протопресвтера Чанадскогъ.

Пречестнѣйшій Гд. Арсеній Предраговићъ Протопресвтеръ Чанадски, и Честн. Конс. Темиш. Сосѣдатль. Пречестный Гд. Кирилъ отъ Моціка Намѣстн. Протопр. Чанадскогъ и сл. Варм. Торонтал. Сосѣд. Пречестный Гд. Николай Йоанновичъ Пар. Сент. Петарски, и Честн. Конс. Темишв. Сосѣдат. Честн. Гд. Гд. Пароси. Димит. Молнаръ, Арюм. Церишићъ и

Георг. отъ Моціка сл. Торонгал. Варм. Сосѣдат. В. С. Миклошкї. Давидъ Савићъ, Софр. Драгићъ и Стеванъ Поповићъ Сараволски. Филипъ Руссъ и Ник. Васілевићъ Песачки. Начелъ Павловићъ и Сум. Путникъ Сентпетарсци. Лазаръ Георгіевићъ. Петаръ Иштванъ и Аркад. Георгіевићъ Егришки. Савва Дјаковићъ, Петаръ Дјаковићъ, Конст. Ванца. Оеод. Петровићъ. Адм. и Несторъ Живићъ Капел., Чанадски. Стефанъ Иліевъ, и Стефанъ Мартинеску Бебски. Несторъ Арновљевъ и Оеодоръ Кнежевићъ Оросламошки. Андрей Новковъ и Петаръ Петровићъ Десчански. Алекс. Поповићъ и Ауксентіј Поповићъ Сиришки. Трифонъ Стойковићъ Чест. конс. Темишв. Сосѣдат. Сентіансци. Любомиръ Зубковъ Капел. Сент. Јовански; Максимъ Баићъ, Живонић Веселиновићъ Ђалински, и Георг. Јаковљевићъ Дјаконъ Ђалински. Дамянъ Магарашевићъ, чест. Конз. Темиш. Присѣдатель, и Ауксент. Кнежевићъ Т. Канижки. Савва Космановић Сандаски. Начелъ Филиповићъ и Стефанъ Байчевићъ Чокански. Новакъ Стефановићъ Црнобарски. Савва Опрањъ, Гавр. Сабовљевићъ и Сумеонъ Поповићъ Валканьски. Јоанић Опрањъ Дугоселски. Захаріј Јокићъ Дјаконъ и Учит. В. С. Миклош. Благоразумна Гд. Гд. Уч. гельи. Димитр. Панићъ Сараволски, и Дамянъ Фирићхазки Сент. Петарски. (48.)

С О М Б О Р Ъ.

Почт. Гд. Јгнат. Селакъ Тр. за унука Михаила Деяновића. (1.)

С У Б А Т И Ц А.

Послани одъ Алексе Илића Песмотрства Слушателя.

Пречест. Гд. Јоанић Вуићъ Пар. Намѣст. Протопресв. Сегедицкогъ, неутрудимый Катихета Гимназіе Субат. Чест. Н. Бачк. Консист. Сосѣдат. и Кавалеръ златне Колайнне средњегъ реда. Честн. Гд. Varfolomej Farkas, Exhortator, и Песмотрства Пр.

фесоръ. Честн. Гд. Стефанъ Пачу Дяконъ. Благородна Гд. Гд. Стефанъ Милосављевић Сенаторъ. Јоанинъ Арадски Танаачникъ. Јоанинъ Манойловић Адвокатъ. Блзгоразум. Гд. Гд. Учит. Матеј Гойковић старіи и Петар Никковић млађи. Благопоч. Гд. Гд. Трговцы. Георгіј Арадски и Авраамъ Брановачки. Благон. младићи Ненадъ Благоевић и Алекса Илић Савокупитељ, Поете. (12.)

СУВОДОЛЪ МАНАСТЫРЪ

(у Сербіи.)

Преподобнѣйшій Настоятель Суводолски Гд. Васіле Константиновић. Прецдобно Братство. Јеромонахъ Гд. Кирилъ Стојновић и Монахъ Гд. Константинъ Х. Авраамовић. (3.)

ТАРАШЪ.

Послани одъ Высокоуч. Гд. Алексе Недельковића Учителя Куманскогъ.

Высокоуч. Гд. Гд. Николай Пайдакъ закл. Но-
тари. Андрей Ђулинацъ Учитель. Почтен. Гд. Гд. Лазаръ Толмачевъ Трг. и Урошъ Милинъ Касиръ. (4.)

ТЕМИШВАРЪ.

Послани одъ благор. и высокоученогъ Гд. Петра Протића Чаковца Сoverш. Юрісте.

Высокопреосвященѣйшій и Высокодостойнѣйшій Господинъ ПАНТЕЛЕИМОНЪ ЖИВКОВИЋ правосл. Епіскопъ Темишварски и пр. и пр.

Њгова Ексцелленција Господинъ Баронъ Јо-
анинъ Живковић Фелмаршаль Лайтнантъ,
Притежатель полка 41. Ритеръ са више ордена, и
Членъ Дружства Економическогъ Крайнскогъ.

Высокопречестнѣйшій Гд. Самуилъ Маширевић
Архімандрітъ Бездински, Честн. Консіс. Темишвар-

скогъ и више Сл. Вармећа Сосѣдатель. Пречестнѣйшіи Гд. Еміліянъ Кенгелацъ АЕМ. Протосунгель Честн. Консист. Темишвар. Сосѣдатель. Пречестнѣйшій Гд. Јоанъ Васићъ Протопресвтеръ Темишварски и Честн. Консис. Темишв. Сосѣдат. Пречестнѣйшій Гд. Константинъ Груићъ Протопресвтеръ Хасяшки, и Честн. Консист. Темишв. Сосѣдатель. Пречест. Гд. Начелъ Влаховићъ Парохъ Темишв. и Честн. Конс. Сосѣдат. Пречест. Гд. Јоанъ Петровићъ Парохъ Фабрички Честн. Консис. и сл. Вармеће Темишвар. Сосѣдатель. Честн. Гд. Стефанъ Дракулићъ Дяконъ и Учитель Фабрички. Млогозаслуженый и врли у Сербскомъ роду Гд. Димитр. Тироль Спичатель и Членъ Одесскогъ Ученогъ Дружства 5. кн. Благородный Гд. Данілъ Николићъ Притяжатель одъ Székesa и Kékesa. Благородный Гд. Симеонъ Дамаскинъ одъ Нимета. Благородный Гд. Антоній Дамаскинъ одъ Нимета. Благородный Гд. Иларіонъ Влаховићъ одъ Драгомирешта. Благородный Гд. Јоанъ Стојановићъ одъ Лашунаша. Благородный Гд. Јоанъ Паликучевићъ одъ Фурлюка. Благородный Гд. Стоянъ Миланковићъ одъ Шемлюка. Высокоученый Гд. Ђорђе Чокрляњъ Докторъ Медецине Ученогъ Дружства и Факултета Медичскогъ Дејствителный Членъ и заслужени сл. Торонт. Вармеће Фізікусъ. Благородный Гд. Стефанъ I. Видакъ одъ Мацедоније. Благородный Гд. Михаилъ Шевићъ одъ Жидовара. Благородный Гд. Начелъ Веселиновићъ св. кр. Града Темишвара Капетанъ. Благородный Гд. Тімоєї Петровићъ Св. Кр. Града Темиш. Кассеперценторъ за књерь Мимику и сына Илју. Благородна и высокоуучена Господа Адвокати. Николай Янковићъ. Жива Поповићъ. Васіле Лонгиновићъ. Александеръ Бугарски. Несторъ Константиновићъ. и Петаръ Алексиевичъ. Высокоуч. Гд. Гд. Јоанъ Ристићъ и Петаръ Стојановићъ Совер. Філософи. Благопочт. Гд. Гд. Граждані Темишварски и вел. купцы. Аркадіе Пеићъ. Софроніе Груићъ. Ђорђе Станићъ. Ђорђе Хаџићъ. Михаилъ Чокрляњъ за нећака ученика Јоанца Поповића изъ В. Бечкерека. Александ. Ницифоръ. Высокоуч. Гд. Велімиръ Барбад. Александ.

рићъ Філософіе Слушатель. Госпожа Екатеріна Лога. Стефанъ Георгієвићъ Сапуція. Йоаннъ Поповићъ и Аркадіе Поповићъ трг. Калфе. (41.)

ТИСА-СЕНТ-МИКЛОШЪ.

Честнѣйшій Гд. Стефанъ Фірићаски Парохъ и мѣст. Директоръ. (1.)

ТОМАШЕВАЦЪ.

Послани одъ высокоуч. Гд. Йоанна Станковића Учителя, на Пречест Гд. Арсен. Предраговића Протопр. Чанацкогъ.

Чести. Гд. Александ. Надуловићъ Парохъ и Кат. у норм. Немец. Школ. Благопоч. Гд. Гд. Братія Марко Буковала вел. Купцы. Ёома Димићъ в. Куп. Высокоуч. Гд. Константинъ Пантелићъ Академички Живопис. Высокоуч. Гд. Ісидоръ Щіндрићъ Учит. Немеци. Гд. Андрей Каначки Хормайстеръ. Почт. Гд. Димитріе Марковићъ Куп. Высокоуч. Гд. Јоанъ Поповићъ дѣвически Воспитатель. Гд. Јанко Јакшићъ Златаръ. Гд. Євтіміе Николићъ Капраль за сына Стевана Ученика. Благораз. Гд. Јоанъ Станковићъ Учитель и Совокупитель. (11.)

ФРАНЂО.

Пречестный Гд. Јоанъ Гавріловићъ Парохъ и мѣстни Школа Директоръ. (10.)

ЦРЕПАЯ.

Послани одъ Честн. Гд. Євтімія Јосифовића Пароха.

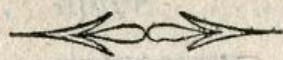
Честн. Гд. Гд. Пауль Иліевићъ Ааронъ Кнежевићъ и Євтіміе Јосифовићъ Пароси. Высокоуч. Гд. Гд. Трифонъ Радованчевъ ст. клас. и Савва Арсеніевичъ дѣвич. Учит. Почт. Гд. Гд. Јоанъ Иліевићъ Капраль.

Іоанъ Папазолу изъ Клисуре Македонске Трг. Цреп.
Стефанъ Ђукићъ тр. Калфа, родомъ изъ Сентом.
Кирилъ Удра изъ Логоша Чизм. Калфа. Илія Жив-
ковићъ Трг. и Михаилъ Огњановъ Ц. Сынъ. (11.)

Ч А Н А Д Ъ.

Пренумерирао Г. Глиша Зарићъ.

Почтенор. Г. Г. Глиша Зарићъ Люб. книга. Ар-
кадиј Путићъ и Нића Путићъ Трговцы. (3.)

САЛАР

адиге, кумык, Татаро-турки

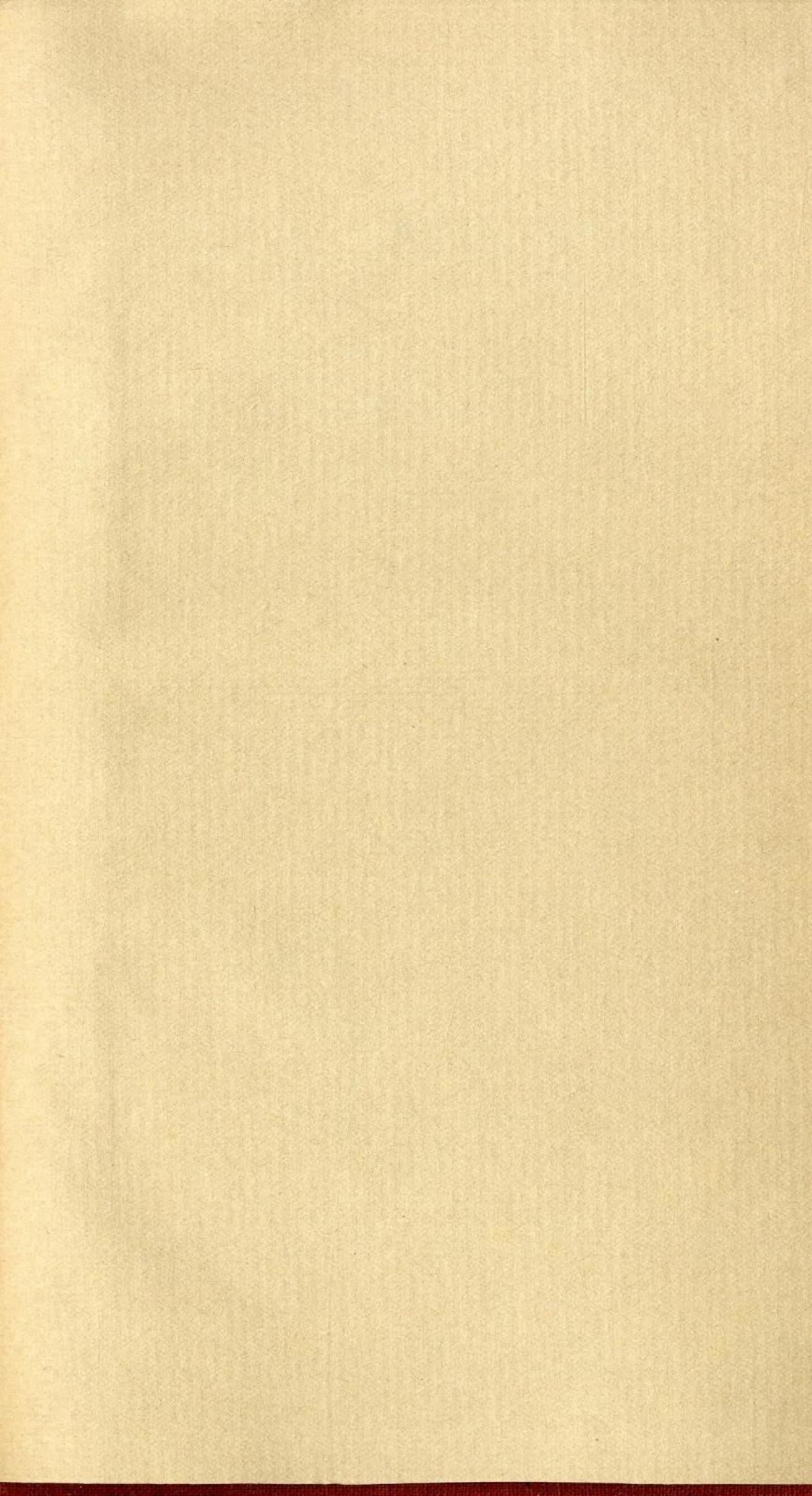
сюзан, башк., алан, аланы, татар, казаков

татар, Гагарин, салар и др. виды

ШТАМПАРСКЕ ПОГРЕНКЕ.

трана	врста	уместо	читай
14 . . .	26 . .	већоми . .	већомъ
17 . . .	22 . .	облякъ . .	облакъ
24 . . .	21 . .	којој . .	којој се
29 . . .	13 . .	овои . .	свои
32 . . .	12 . .	срдце . .	срдцу
34 . . .	10 . .	којој . .	на којој
36 . . .	18 . .	уштедити .	уштетити
38 . . .	16 . .	уштедити .	уштетити
42 . . .	27 . .	годиниы .	годины
64 . . .	25 . .	бога ти .	богати
67 . . .	20 . .	желіо . .	желіо є
73 . . .	29 . .	номого .	немого
85 . . .	31 . .	намъ . .	намъ се
90 . . .	28 . .	приблити .	приближити
96 . . .	15 . .	вѣрно . .	вѣрна

Израђено у књиговезници
ДРАГ. М. ПЕТКОВИЋА
БЕОГРАД VI. Адм. Вуковића 88

